

Helle Monster

Modus Morse !

Radiohut van het schip "Holland"

Signalen uit de ether
en van
zingende draden

Redactie & abonnementen :

Gerard en Thea Meijs, PA3AAE en PA3HBP
Achterweg 18
3248 AA Melissant
tel: 0187-603808
e-mail: thea@hellemonster.nl

Redactiemedewerkster :

Monika Pouw-Arnold PA3FBF / NL10416
Raadhuislaan 31
3641 EG Mijdrecht
tel/fax: 0297-28 59 47
e-mail: Mel.Arnold@inter.NL.net

Cartoons :

Maroeska van Veen en Dick Kraayveld PA3ALM

Webmaster :

Paul de Keizer PA3AQL
Distel 16
3191 RC Hoogvliet
tel: 010-4165462
e-mail: paul@hellemonster.nl

Homepage:

<http://www.hellemonster.nl>

Prijs abonnementen:

Nederland	:	€ 14,00 per kalenderjaar
Binnen Europa	:	€ 15,00 per kalenderjaar
Buiten Europa	:	€ 18,50 per kalenderjaar

Losse nummers:

Nederland	:	€ 4,30
Binnen Europa	:	€ 4,55
Buiten Europa	:	€ 5,45

Het betreffende bedrag kunt u onder vermelding van uw naam en volledig adres overmaken naar postgiro 9002893 t.n.v.

T Meijs-Nijssen
Achterweg 18
3248 AA Melissant

HelleMonster verschijnt 4 maal per jaar aan het begin van elk kwartaal

Publicatie van artikelen uit HelleMonster in andere bladen, op internet of op andere wijze, is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van de auteur.

Bladvullend gewauwel

Door: Gerard PA3AAE

Beste Hellemonstervrienden,

Als ik nu naar buiten kijk, dan lijkt het geen zomer, maar een late herfst-dag. De lucht is grijs en donkere wolken jagen langs de hemel. De boom in de tuin van de buurman buigt zijn takken vol met bladeren en zwiepen in de harde wind en de buitentemperatuur is maar 14 graden. Je zou haast de kachel aansteken, maar ik heb mijn dikke schipperstrui aan en de voeten lekker in mijn warme pantoffels gestoken. Mijn draadantenne zwiept door de harde westen wind vervaarlijk heen en weer, maar tot nu toe heb ik nog nooit problemen gehad met een breuk of zoiets. Gelukkig hebben we gedurende Pinksteren een aantal mooie dagen gehad. Toen het mooie weer aangekondigd werd, heb ik Remy/PAØSAN opgebeld, om te vragen of er nog plaats was op de camping. Nou is hij een man met een speciaal gevoel voor humor, dus toen hij vroeg, of wij weer plaats nummer 2 wilden reserveren, heb ik dat maar gedaan, ondanks mijn twijfel of het inderdaad zo druk zou worden dat reserveren noodzakelijk zou zijn.

Het ritueel kent u allen wel denk ik, caravan ophalen, inladen met als eerste de radio spullen en niet te vergeten, mijn hengel antenne. De volgende dag zijn we vertrokken van Melissant richting Kelpen, een reis van ongeveer 2 ½ uur over de grote snelwegen, dus de blik maar op oneindig gezet en de diesel maar op

zijn gemak het werk laten doen. De reis verliep voorspoedig en uiteindelijk bereikten we de oprit naar de camping. Mijn mond viel open, stomverbaasd keek ik naar de lucht boven de camping, die achter de begroeiing verborgen ligt. De lucht was bezaaid met antennemasten en sprieten, het leek wel doorgeschoten onkruid. De camping van SAN, waar alles kan, stond inderdaad vol met caravans en tenten en bijna iedereen was zendamateur, op een enkeling na. Toen ik bij plaats 2 aankwam, was die inderdaad nog vrij, want er hing keurig een bordje met de tekst “gereserveerd.” We hebben ons keurig aangemeld, hetgeen bij Remy altijd beloond wordt met een bak verse koffie en koekjes. Later hebben we de

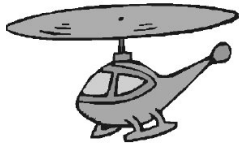
caravan maar op zijn pootjes gezet en de antenne geplaatst, maar die viel met zijn 7 meter lengte echt in het niet bij al het andere antennegeweld om mij heen. Veel bekenden zag ik terug op de camping en natuurlijk wordt er dan weer heel wat bijgepraat en worden de laatste aanwinsten bekeken, zoals sets, voedingen en antennes. Zelf gebruik ik altijd een accu als voeding, want netvoedingen kunnen het altijd begeven en om die dan ter plaatse te repareren, dat lukt niet altijd.

De volgende dag, toen iedereen op zijn manier genoot van het mooie weer en de radiosignalen over de camping rolden, ontstond er paniek, want de spanning was weggefallen. De mannen waren verbijsterd, want een verre verbinding hield op te bestaan, het bier dreigde warm

te worden en de vrouwen waren bang, dat het vlees in het vriesvakje zou ontdooien. Een man die bij Remy een jaarplaats ter grootte van een half voetbalveld had genomen, liep op hoge poten naar de receptie en zei, dat er vast wel weer een idioot zijn magnetron had ingeschakeld, waardoor de spanning wegviel. Het moest allemaal snel verholpen worden, want hij betaalde niet voor niets! Nou is Remy zeer rustig van aard en bovendien een kei, als het om dingen gaat, die met elektriciteit te maken hebben, ik heb zelf bij hem al eens een opdonder gehad van 380, van een oude waterpomp hi. Met een onbewogen gezicht ging Remy te werk en kwam uiteindelijk uit,.....bij de man met de grote jaarplaats. Hij had de boiler in de caravan aangezet, zonder dat er water in zat, dus ging de boel op tilt.

Gedurende de tijd van spanningsloosheid, gold er een absolute radiostilte, maar zie daar, uit dat kleine caravannetje op plaats nummer twee klonken treiterig de morse signalen, gevoed door een accu en zochten zich, naar alle windstreken, een weg door de ether. Stiekem door de gordijntjes loerend, zag ik de jaloerse blikken van menig amateur, terwijl zij handen wringend het resultaat van Remy's zoektocht afwachtten. Na ongeveer een half uur was het euvel verholpen, maar ik denk toch, dat veel dx-verbindingen door een niet-amateur verpest zijn. Natuurlijk kwam men bij ons kijken, hoe het kon, dat wij geen last hadden van de stroomstoring en ik denk, dat er volgend jaar meer accu's te zien zullen zijn.

Op de camping kan niet alleen alles wat antennes betreft, er kan nog veel meer. Zo hadden Dick/PA3CW en een kennis van hem een radiografisch bestuurbare mini helikopter bij zich. Zij werden wel doorverwezen naar het derde veld, want er mocht voor de andere gasten natuurlijk geen gevaar ontstaan. Bij zijwind of een beschonken man achter de knoppen, ontstaat al gauw de situatie, dat je haar iets te kort geschoren wordt. Nou is dat niet zo erg, want haar groeit wel weer aan,

maar wat te denken als de wieken de tuidraden van een grote antennemast vernielen? Het zootje valt om, elementen worden verbogen of breken af, nee, het zekere wordt voor het onzekere genomen en het vliegverkeer wordt afgehandeld op het derde veld. Maar geen nood, Dick had alles goed in de hand en wij hebben genoten van zijn vliegshow.

Veel technische gegevens werden uitgewisseld en zo kon ik ook aan een aantal mensen uitleggen, hoe ik mijn hengelantenne afregel. Alles werd op een kladpapiertje getekend en adressen uitgewisseld, voor eventuele vragen, maar tot nu toe heb ik niets gehoord, dus zal het wel goed gegaan zijn. Langzamerhand werd het steeds drukker op de camping en na negen dagen vond ik het welletjes. We gingen de rust van Melissant maar weer eens opzoeken, kan je zien, dat ik toch al op leeftijd begin te raken. Met enige weemoed hebben we afscheid genomen van Remy en zijn gezin en zijn huiswaarts gereden. Ik hoorde, dat het twee dagen later was gaan regenen in Kelpen en dat Remy midden in de nacht was gewekt door één van zijn gasten, want diens netsnoer met verlenging had in het water gelegen en die was niet goed afgeïsoleerd. Het zal je toch maar gebeuren, dat je midden in een zoete droom ruw gewekt wordt. Ja mensen, het leven van een campingbaas gaat niet over rozen. Buiten is het er niet beter op geworden, de regen striemt tegen de ramen, maar ik heb het best naar mijn zin in mijn huisje. Ik ga straks, als dit in de hoofdcomputer van Thea staat weer lekker knutselen.

Als u dit leest, is de zomer al weer voorbij en zitten we midden in de herfst. Misschien dat de kachel dan weer brandt en zit u lekker in uw luie stoel dit artikel te lezen. Ik wens u veel plezier en veel hobby genoeg.
73 Gerard/PA3AAE.

De Ws 68T

Door: Kees PAØCNR

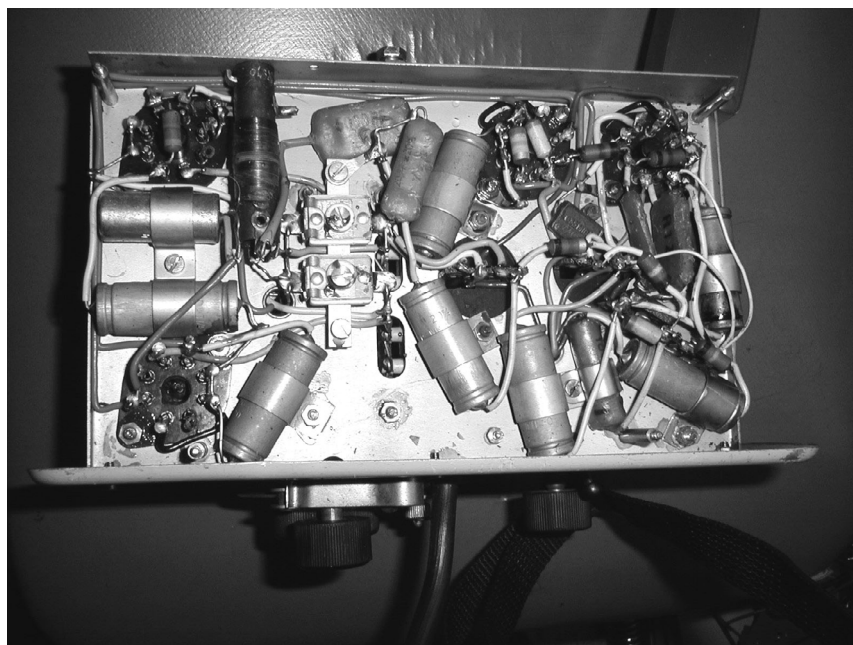
Het zal rond oktober 2003 zijn geweest dat ik in Olen, een plaats in het mooie België, liep. Nu was dat geen toeval, want ik ben vaak in België op de camping, maar ook ben ik lid van een Radio Museum in die plaats. Het is een museum dat o.a. de gewone radio's van begin tot "heden" in zijn bezit heeft (www.radiomuseum olen.be). Van mooie zelfbouwradio's en messing bouwsels tot Philips en andere merken radio's. Ik ga dan even een praatje maken met Piet van Opstal, Bruno Brasseur (ON4CFN) of andere mensen die daar elk weekend in een prima verwarmde werkplaats radio's herstellen, onderdelen uit dubbele modellen halen en de voorraad in het magazijn onderhouden. Het is een grote groep mensen met veel plezier in oude radio's. Het Museum heeft er honderden en nog eens honderden staan, om gedemonteerd te worden voor onderdelen of om andere te repareren. Tevens is er een aparte werkplaats voor het bewerken van kasten, o.a. politoeren.

Goed..., oktober 2003 liep ik de radiowerkplaats in en vervolgens door naar de stock. Opeens viel mijn oog op een apart stel dat niet thuis hoorde in de verzameling van burgerradio's. Ik pakte het spul uit het rek en zag dat het de WS 18 was en naar ik vermoedde, zelfs een WS

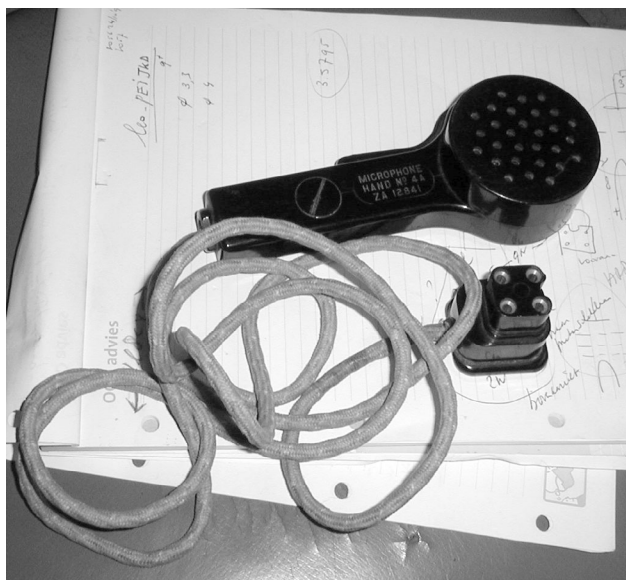
68T was. Het verschil zit hem in de frequentieband; de WS 18 loopt van 2-9 MHz en de WS 68T van 3 -5,2 MHz. Het apparaat zag er redelijk tot goed uit. Het komt uit WW-2 (1943) en is blijkbaar 61 jaar ergens goed opgeslagen geweest. Ik vroeg aan Bruno of ik hem (haar Hi Hi) kon overnemen, omdat hij toch niet in het museum hoorde. Gelukkig was het geen reparatie-exemplaar en voor een kleine schenking aan de bar werd hij mijn eigendom. Later met de apparaten op de achterbank ging ik retour camping en de avond werd verder besteed aan (be)kijken en trachten het apparaat te doorgronden.

Na het weekend ben ik eens op internet gaan zoeken. Via Google en radio WS 18 werden vele beelden getoond en een enorme schat aan info rolde via de printer mijn kamer binnen. Maar ieder antwoord zorgde weer voor nieuwe vragen. Steeds nieuwsgieriger werd ik. Via “prikbord” op

www.zendamateur.Pagina.nl etc, kreeg ik meer info. Toen ben ik mensen gaan benaderen via e-mail en jawel het schema met onderdelenlijst kwam binnen. Het begon met het bestuderen van het schema, waarna meten met de Ohm meter volgde. Uiteindelijk gingen alle buizen eruit en zette ik er 2 volt, de gloeispanning van de buizen, op! Op alle buisvoeten heb ik

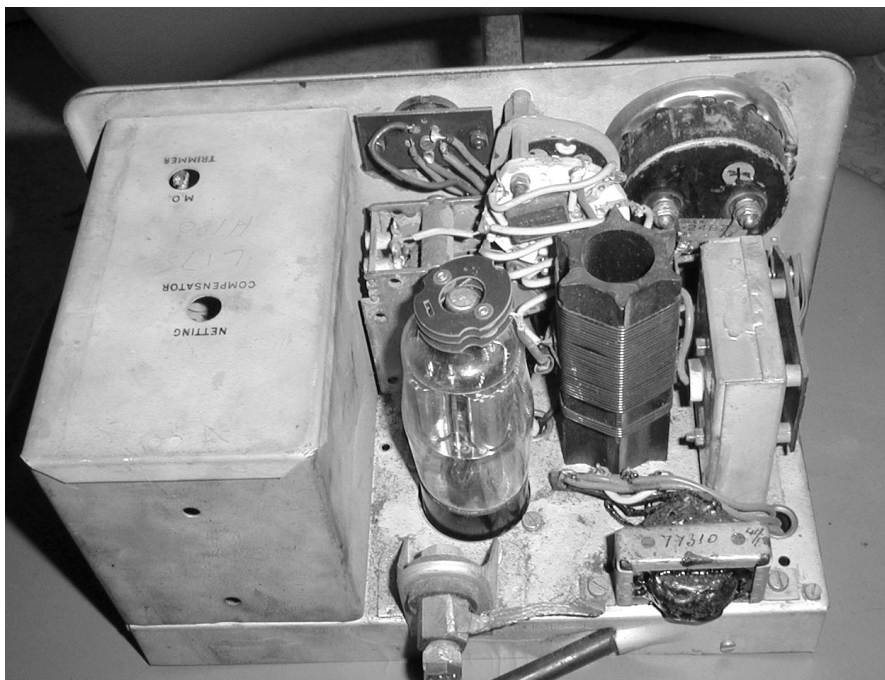
gemeten en.....niets!!?? Na uitvergroten van het schema werd duidelijk dat er een microfoon in moet. De gloeidraadspanning gaat via het wisselcontact (PTT) van de microfoon (zend-ontvangen). Die was nog niet in mijn bezit, maar in Rosmalen verkreeg ik zowel de microfoon alsmede de koptelefoon. Alles werd aangesloten en jawel, alles bleek in orde voor wat betreft de gloeispanning. Toen zag ik dat de voedingsplug in zwarte pleister tape

zat gewikkeld. Ik dacht dat de Pertinax pennenplaat defect was en dat de vorige eigenaar dit provisorisch had hersteld, maar er was iets, een voorgevoel... Intuïtie? Ik haalde de tape eraf en.....♠#&!??...

.....V.....die idioot had de +162V en de +2V doorverbonden en de -162 V met de -2V. Als ik gewoon spanning op de plug had gezet, waren in één keer alle gloeidraden kapot gegaan en de rest ?!!..Dus deze verwijderd, gemeten, alles oké!!

Helaas waren enkele buizen defect, (geen emissie?) twee AR8 en twee ARP12. De AR8 is een dubbeldiode triode en de ARP12 is een penthode. De AR8 zit in de zender als oscillator en in de ontvanger als detectie en in de LF versterker tevens als BFO. (AR=army receiver en ARP=

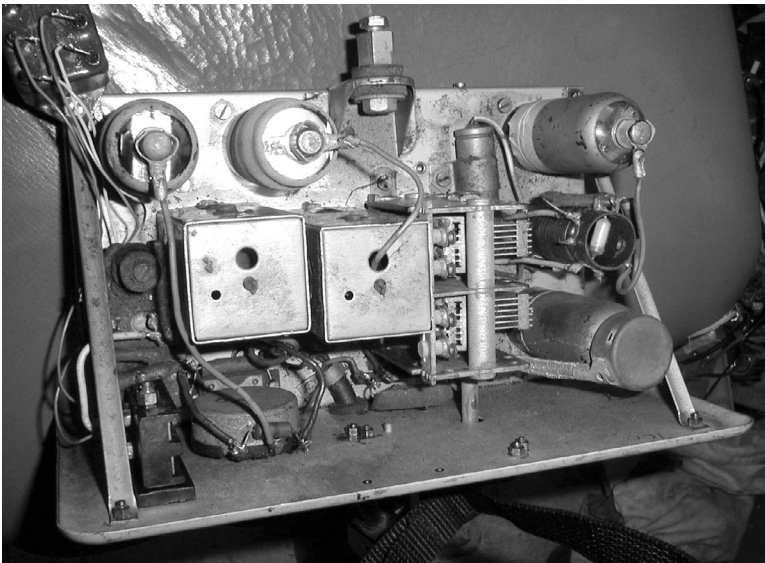
army receiver penthode en ATP4=army transmitter penthode)

Tevens bleek de geluidsuitgangstrafo primair verbrand ..wat nu te doen ? (doorgezaagd, wikkelingen tellen, secundair het aantal ohms meten, berekenen verhoudingen Z en R etc) Ik heb zelfs tot in Australië en van L. Meulstee info over impedantie /wikkelingen etc gevraagd om die trafo over te wikkelen. Het is niet gelukt, tot er de tip kwam om uit een andere batterijset een trafo te halen. Nu liggen er op de club BC 1000's en jawel, daarin zitten ook batterijbuizen en een uitgangs-trafo, een speciale dubbel trafo, uitgangstrafo en micro trafo in één, maar ze zitten gelukkig wel gescheiden in de behuizing. Vervolgens werd de Z bepaald en ook de weerstand. Die werden vergeleken met restanten van defecte trafo. Nu restte alleen nog de plaatsing van "nieuwe" trafo en...OKE !! Hoera, het werkte!

Nu de volgende stap. Ik moest de buizen zien te verzamelen, alsmede info daarover. Weer het internet op. Via Rosmalen(den Bosch) kwam ik aan twee keer een ARP12, waarvan er slechts één goed was. Via een amateur in Cuijk verkreeg ik een ATP4 (zendbuis) en een ARP12. Via een Engelse site legde ik beslag op de ARP12 en twee stuks AR8. Via een kennis van een radiovereniging in Doorn verkreeg ik twee stuks AR8, waarvan er jammer genoeg één defect was. Eindelijk was de set compleet en had ik zelfs van elke buis een reserve.

Overigens bleken de gegevens van deze buizen nergens te vinden te zijn. Nou ja nergens, ik heb ze, Leve internet!! Alles werd nog eens gemeten en daarna ben ik met de ontvanger begonnen. De +162V was duidelijk. De

2V ook, maar er was ook een 12V punt ????? Weer het internet op. De batterij heeft 3V plus en min laagspanning voor de gloeispanning. Deze gloeispanning wordt via twee draadgewonden weerstanden, in bedrijf, op 2V ingesteld. En toen kwam het. De batterij heeft 162 V plus hoogspanning, maar die is opgebouwd uit 12V plus 150 V hoogspanning. Het knooppunt +12 ligt aan massa en zorgt met interne weerstanden voor het negatief van zender en ontvangerbuizen. Die +12 V wordt via een driepolige schakelaar gelijk met min laagspanning en via weerstanddeling met min hoogspanning aan massa gelegd. Weer iets opgelost.

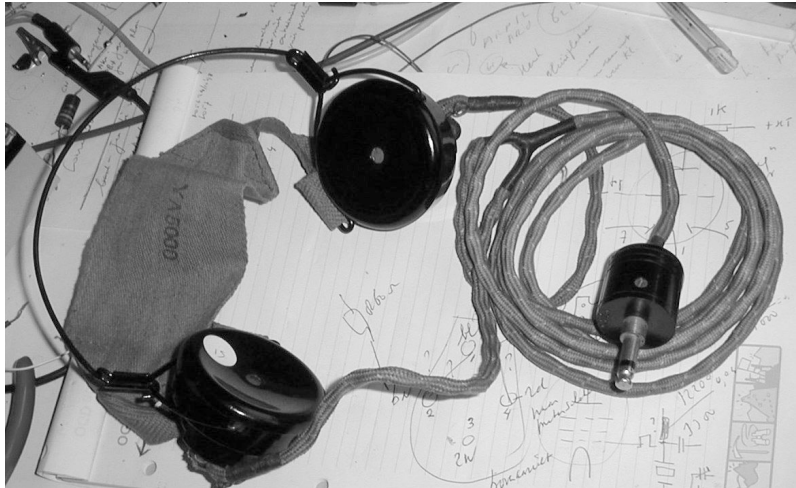
Nu kwam het grote moment. Alle buizen werden geplaatst en twee voedingen, 3 en 12V. Toen voorzichtig via een variac en scheidingstrafo en brugcel met elco en smoorspoel de spanning van 162V erop. Alles werkte en de stromen waren ook oké !!!!! Nee, het was nog niet klaar. Er bleek nog veel af te

stellen en te meten, maar de ontvangst was goed, zelfs het Nederlandse amateur-net kon ik, met de BFO regeling, prima ontvangen. Die BFO regeling is heel ingenieus gemaakt rond de AR8 met max. volume!! De CW, AM en LSB waren allemaal oké!!

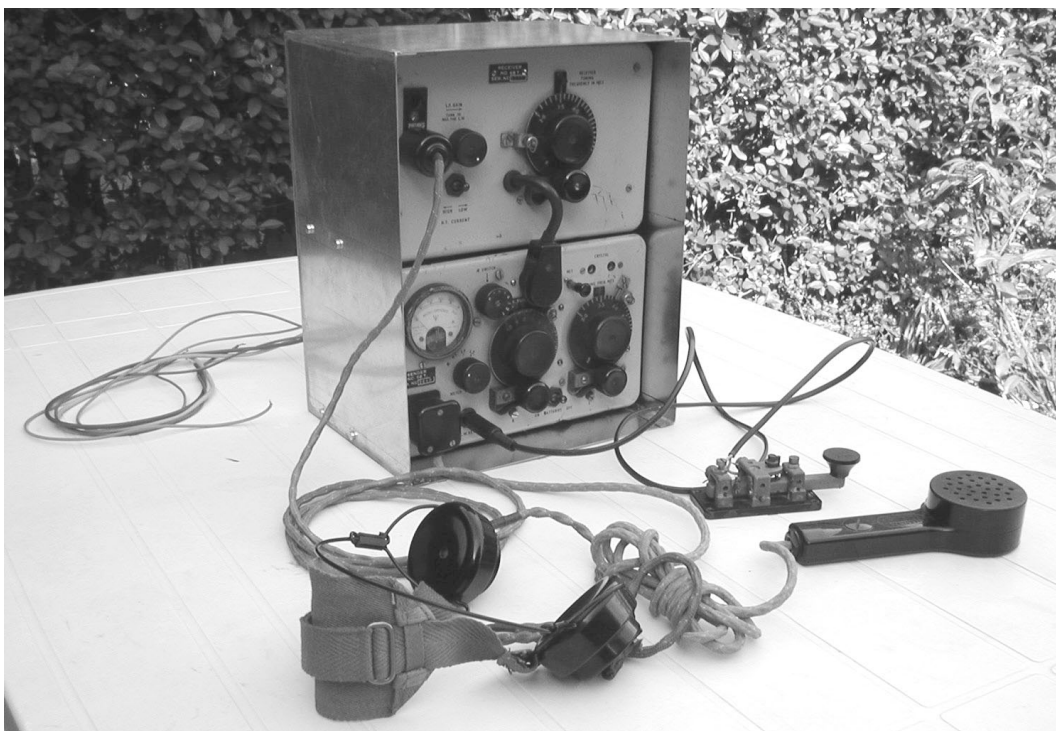
De zender werd gekoppeld en geprobeerd. Volgens mijn info ging er 0,25 Watt in de 11 voet lange spriet. Micro erin, seinsleutel aangesloten. Het was jammer genoeg niet de originele sleutel, die zoek ik nog. Het is de ZA 4354 nr.8 of de tropenuitvoering ZA 224790 nr.8, dus als iemand zo'n ding ergens in een hoekje heeft liggen..... Vervolgens mijn eigen Ft817 aan en..... test. Het geluid van de AM was prima! Het afregelen van de CW duurde even, maar ook dat deed het uiteindelijk goed, er bleek zelfs een ingebouwde antennetuner in te zitten, die ook nog werkt, en hoe!!

En toen, riep ik Gerard PA3AAE op voor een test Hij kwam terug, gaf 599 en zei dat hij een bijzondere toon hoorde. De zender deed het al op een stukje draad van 3,5 m. Later, tijdens testen heb ik nog met Thea PA3HBP gewerkt, dat was ook oké. De afstand is het niet..8 Km maar, het gevoel, de beleving.....PRACHTIG !!

Die ATP4 zendbuis kan veel meer vermogen geven, dus dacht ik: "Waarom 0,25 Watt?" Ik ging weer even experimenteren. De sprietuitgang werd losgekoppeld, een winding werd om de tankspoel gelegd en daaraan een bnc plug via de swr meter en dummy. Nu had ik 1 Watt !! (daardoor moest ik even de meetweerstand van 10 ohm welke voor de mA meting zorgt verlagen tot 5 ohm.) Mogelijk zet ik een dubbele aansluiting op de kast. Gewoon een spriet of draad en de genormaliseerde 50 ohm? Maar eigenlijk houd ik de set liever origineel.

Overigens kreeg ik van L. Meulstee de waarschuwing dat de letters op de schaalverdelingen, alsmede de punt van de wijzer radioactief waren. Nu ben ik dat ook dus dat is niets nieuws, hi hi. Met m'n zelfgemaakte geigerteller heb ik eens een meting gedaan en inderdaad, "titktitkitkitkitkit," heel erg !! Nu zit je daar niet aan met je vingers en de vertragingsknop heeft voldoende afstand tot deze alfa straler.

Zo, dat was in het kort (hm hm....) mijn ervaring en belevenissen met de WS 68T, heerlijk om mee te werken !! Het geeft een apart gevoel,... is dat nou nostalgie? Het gevoel om zonder filters en andere tegenwoordig standaard hulpmiddelen met zo'n set te werken. Ook al de gescheiden VFO's en dus aparte RX en TX!! En hoe zet je die gelijk? Dat is ook weer een apart verhaal zoals dat via de netting schakelaar gaat Nieuwsgierig? Ik zal in het kort vertellen hoe dat gaat.

Men kan via de NET schakelaar de zender-oscillator op een laag pitje zetten. Als men nu het moederstation ontvangt, zet men die schakelaar aan en via de interferentietoon zoek je naar zero beat en VFO- TX en VFO-RX staan gelijk, dus maak je nu deel uit van dat net.

Bestudeer het schema en je ziet tegelijkertijd de eenvoud, de complexiteit en het ingenieuze, zonder daarmee in tegenspraak te geraken.

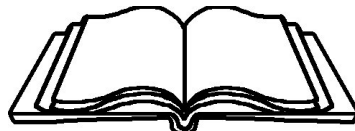
Tot zover heb ik wel genoeg verteld over deze mooie gave set.

Als je me werkt, herken je me gelijk, Hi Hi..

Intussen heb ik ruim 60 pagina's info, (april 2004) berekeningen, schema's en foto's.

73 Kees PA0CNR

Vragen?: pa0cnr@vrza.org

Voor de geïnteresseerden volgt hier nog een "lectuur" opgave:

www.royal-signals.org.uk/images/18_set_mkIII.jpg

Louis Meulstee l.meulstee@wxs.nl weet er veel van, gaf goede tips en ook schema !!!!

<http://eweb.chemeng.ed.ac.uk/jack/radio/vintage/military/ws18/>

..onderdelenlijst en schema.

<http://home.wxs.nl/~meuls003/gallery/ws18.html> ...de accecoires

www.r-type.org/exhib/aaa0557.htm.. buizen info

www.tubecollector.org/arp12.htm... info buizen

www.shoppingathome.com/wireless ...wat beschrijving 18 set.

www.rsc-valves.com ..buizen te bestellen

sales@colomor.demon.co.uk buizen bestellen Engeland

Opgeruimd

Door: Bas PAØRTW

Er wordt mij wel eens verweten dat ik te netjes zou zijn, waarmee dan bedoeld wordt mijn leefruimte. Toegegeven, het is inderdaad waar dat ik een ontzettende hekel heb aan volle tafels, uitpuilende kasten en troep op de vloer.

Deze eigenschap heb ik niet van vandaag of gisteren, mijn moeder werd vroeger wel eens zenuwachtig van de aanblik van mijn shack waar geen draadje scheef lag. Een beetje vreemd eigenlijk, want de apparatuur was een bijeengeraapt zootje, dat is het trouwens nog zo, want ik heb een pathologische afkeer van Japanse superdozen. De spullen staan hier echter wel netjes op een rijtje en alle snoertjes zijn uit het zicht.

Als opstapper op een Griekse vrachtboot die in Hamburg lag bleef ik als aan de grond genageld bij het betreden van de radiohut. Eén grote, onvoorstelbare, verwaarloosde, deprimerende puinhoop. Al mijn instincten om dit varkentje te wassen kwamen boven. Het zou echter buitengewoon ondiplomatiek geweest zijn om dit reeds op de eerste dag te klaren. De Griekse kapitein had me dan waarschijnlijk zonder een bedankje in Hamburg achtergelaten.

Dus wachtte ik met het opruimen van deze Augiasstal tot we rustig op zee zouden zijn. Als gevolg van zware mist bleven we nog een week voor

anker op de Elbe. De eerste dagen van wachten tussen al die rommel vielen me zwaar en daar komt nog bij, dat ik al gauw in de gaten had, dat de meeste apparatuur niet of bijna niet functioneerde.

Maar er zat wel een prettige kant aan de zaak, het eten op de Georgios Sidderatos was subliem, beetje anders dan anders, maar niets om over te klagen, integendeel.

Toen we eenmaal op zee waren begon ik alle overbodige rommel beetje bij beetje overboord te zetten. Lege mandflessen, waar ooit wel eens gedistilleerd water in had gezeten, vergane accubatterijen, stapels verouderde roepletterlijsten, pakken met administratieve aanvullingen

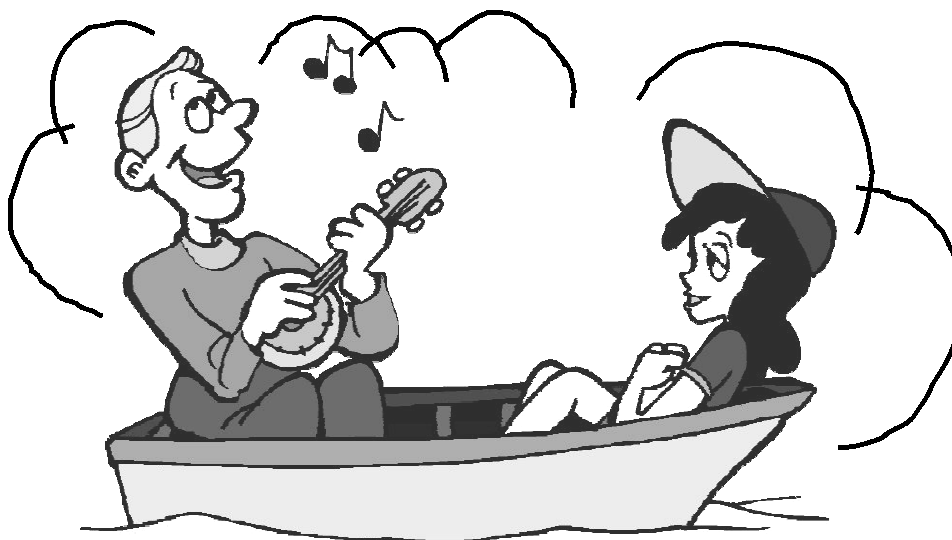
van kuststations, stapels telegrammen uit lang vervlogen jaren, hup weg ermee.

Dat overboord gooien deed ik wel voorzichtig, immers wat niet weet wat niet deert. De kapitein was echter ook niet gek, anders zou hij geen kapitein zijn en hij vroeg me, na de zaak eens aangezien te hebben: “What are your plans with the radioshack, Sparks?”

Mijn opmerking: “Don’t you worry, Sir” stelde de man gerust en daar kwam nog bij, dat hij ELKE dag het wereldnieuws in het Grieks en in het Engels uitgetypt op zijn bureau vond, iets dat hij met andere telegrafisten nog nooit had meegemaakt. Ondertussen was ik druk in de weer geweest met de soldeerbout om alle zenders en ontvangers in alle luister te herstellen. Als kroon op het werk zette ik de hele hut netjes in de verf en poetste de antenne leidingen (koperen pijpen) zo glimmend dat je er pijn in je ogen van kreeg.

De kapitein was bij aankomst in Rotterdam zo tevreden met zijn nieuwe “Sparkie” dat hij me extra wilde betalen om weer bij te monsteren. Hij stelde zelfs voor mijn verloofde als betalend passagier mee te nemen naar Singapore, waar de boot verkocht zou worden aan een Chinese eigenaar. Het meevaren van mijn verloofde leek mij een voortreffelijk idee, mijn schoonfamilie dacht daar echter anders over (vijftiger jaren) . Zo zie je maar hoe iets moois zo teleurstellend kan eindigen.

Het Fietslampje

Door: Joop PA3ANN

Iedereen denkt nu natuurlijk: “Wat heeft dit nou met Morse te maken?”

Helemaal niets natuurlijk, maar ik ben al een geruime tijd bezig met het uitproberen van verschillende vormen van antennes. Het liefste antennes van kleine afmeting, maar die wel geschikt zijn voor de HF banden dus ook de 80 meter band.

Nu ben ik al 3 jaar proeven aan het doen met magnetische loop antennes, maar er is nu al iemand die ook behoorlijk wat ervaring heeft opgedaan en dit in het blad heeft geschreven, dus daar kom ik een andere keer op terug. Nu gaat het om een verticaal of sprietantenne. Het was de bedoeling iets te maken dat op de Unimog gemonteerd kan worden. De zoon heeft een Unimog en we willen proberen vanuit die wagen wat HF de lucht in te strooien. Het begon ermee, een proef te doen om te proberen een stukje draad van pakweg 3 meter aangepast te krijgen. Het draadje had ik opgehangen in de shack, fluitje van een cent, dacht ik.

Met mijn FT817 die maximaal 5 Watt kan leveren, ben ik gaan testen. Er werd gebruik gemaakt van een ringkern type T80 van Amidon. Die heeft een doorsnede van ongeveer 2 cm, is geschikt van 1 t/m 30 MHz en kan een vermogen van 60 W hebben. Daarom dacht ik dat het een goed keuze was.

De proefopstelling werd als een serie tuner samengesteld. Dat zag er als volgt uit. De spoel werd in serie met de antenne geplaatst en er werd in het knooppunt spoel-antenne een draaibare condensator naar aarde gemonteerd, die Cor PAØVYL(uit het museum te Budel) mij had bezorgd

Tijdens de eerste proef werden er 60 windingen gebruikt en de 500 pF condensator stond ergens halfweg. Het geheel liet een perfecte SWR zien, “Prima,” dacht ik, “dat is snel opgelost. Eens kijken of er iemand op 3,551 reactie geeft.” Maar niets, geen antwoord. “Dan maar eens op 40 meter de dip opzoeken,” dacht ik.” Ook in de 40 meterband kreeg ik weer een prima SWR. Daar was het druk genoeg dus daar zou toch wel iemand iets horen, dacht ik zo, maar nee hoor.

De twijfel sloeg toe. De SWR was prima, maar de set leverde maar 5 watt. “Dan doen we er een schepje bovenop,” moedigde ik mezelf aan.

Ik zette de eindtrap aan, die ik nu heel voorzichtig eens naar 50 watt opschroefde. Tja toen kreeg ik wel antwoord op 40 meter, maar het was maar allemaal zeer dunnetjes. Het rapport dat ik van een Duits station kreeg, was maar 5-3-9, dat is toch niet om een gat in de lucht te springen, maar het duurde dan ook niet lang of er zat iets anders in de lucht....

.....brandlucht!!! Snel QRT aangemeld, want de ringkern bleek gloeiend heet te zijn??? Snel nam ik vermogen terug naar 5 watt en keek eens wat er nu aan de hand was. De oorzaak zou toch niet moeilijk te vinden zijn. Het was tenslotte niet de eerste tuner die ik maakte, dacht ik en een simpel geval als dit, wat kon daar nou mis mee zijn? Inmiddels werd het toch nog nachtwerk en ik besloot de volgende dag verder te gaan.

De volgende dag ging het testen verder op 80 meter omdat het de bedoeling is op deze band met een korte spriet te kunnen werken. Na een meting bleek dat er 100 mW uitkwam terwijl er 5 watt in kwam. De SWR was prima, dus had ik een dummy gemaakt!?!? Intussen stond de hele tafel vol met van alles en nog wat. Plots meldde Remy PAØSAN zich in. Remy kon dat gerommel hier op 3.551 vast wel allemaal gehoord hebben, hij woont maar een steenworp afstand van mij vandaan. Intussen had ik al eens aan de kern gevoeld of die warm werd en warm werd hij, ik had meteen zebra vingers. Het stonk net zoals vroeger, als ze een heet hoefijzer bij een paard er onder houden, je weet wel bij de hoefsmid, dat rare luchtje. Je kon op mijn vingers zien hoeveel windingen de spoel had, maar ik heb toch Remy maar eerst antwoord gegeven met mijn hanenpoten schrift. Alleen de paddel zat nog aan de set, dus met de blaartjes op mijn vingers moest ik proberen door te geven dat het maar 100 mW was met een stukje draad. Ik kreeg te horen dat het signaal knudde was, erg zwak dus en het zal ook wel knullig geseind zijn hi.

Tja, nu het verhaal over het fietslampje. Plots viel mij in dat ik vroeger wel eens iets afregelde met een fietslampje. Daarom soldeerde ik tussen de antenne een fietslampje dat ik bij de XYL uit de koplamp van haar fiets had geleend, hi. Tot mijn stomme verbazing kreeg ik het niet aan het branden. Het bleek dat er veel meer windingen op de kern moesten. Het toevoegen van windingen ging door tot 124 windingen, waardoor de afstemcondensator nog maar een paar pF had en zie daar, het lampje brandde behoorlijk sterk. Nu bleef de kern koel en de SWR bleef ook nog

Prima!?!? Nu kwam er toch meer uit, bijna 5 watt. Dat is net zoveel als ik er in stopte. De spanning was echter zeer hoog, merkte ik, maar het ging nu beter op 80 meter, de veldsterktemeter gaf nu veel meer signaal aan. Niet dat het een zeer geweldige antenne is, het blijft maar een zeer korte antenne met een beperkte prestatie natuurlijk en je kunt daar niet te veel van verwachten, maar er komt nu tenminste wat HF uit. Het blijkt dat de capaciteit naar aarde zo klein mogelijk moet zijn, zodat zoveel mogelijk stroom naar de antenne loopt en niet door de afstemcondensator

naar aarde. Ook liep ik tegen het probleem van verzadiging van de kern aan, ook al zit ik nog niet aan het maximale vermogen dat de kern mag hebben, er treedt toch door de hoge spanning een verzadiging op en dit verhaal is ook al aangehaald door PA3HCD en PA0FRI in de Electron van november 2003 blz. 498. Al met al was dit simpel tunertje dat ik zo eventjes in elkaar zou stampen, een leerzame verrassing geworden. En als goede indicatie is een simpel fietslampje zeker op z'n plaats. Alleen is er nu het probleem, dat de XYL met de fiets in de donker zit. Nu kan ik haar natuurlijk de helpende hand toesteken en dat probleem snel oplossen, zodat ik weer een paar pluspunten van haar krijg, maar ze moest eens weten, hi.

Het is dus toch zinvol, ook al is de SWR prima in orde, toch even te kijken of er nog iets uit komt!! Anders komt u misschien ook voor zo'n zelfde verrassing te staan. Het schort helaas nogal aan goede specificaties over ringkernen. Die is er wel maar de kosten van dit boek zijn behoorlijk hoog, zeker ten opzichte van die paar kernen die wij in de amateurbanden kunnen gebruiken. In zo'n boek staan honderden kernen met specificatie, die toch niet in de amateurband zitten en voor die enkele kern die wel in de band zit, is dit een dure oplossing.

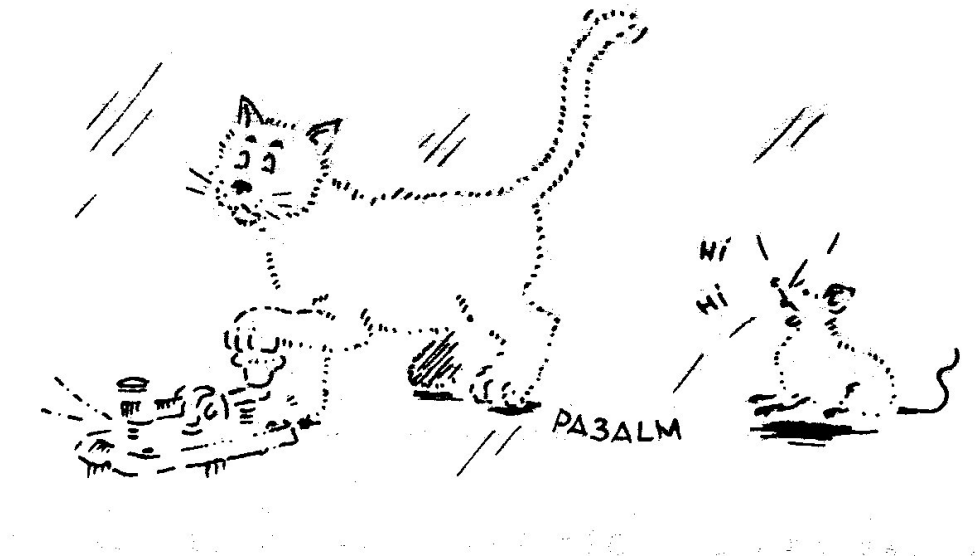
Goed, dit was zo even een knutsel verhaaltje tussendoor.

De proeven met de magnetische loop antenne zijn nog in volle gang, tot nu toe zijn de resultaten niet duidelijk, maar hierover vertel ik een andere keer meer.

De Morse kat

Door: Fred G. Shaw

Hier volgt het opzienbarende verhaal van een zwarte kat, mij verteld door een marconist, die zweert bij de beenderen van zijn voorouders, dat ieder woord waar is.....

Het gaat over een zwarte kat op één van hun oude schepen, die gefascineerd was door de morsesignalen, die in de radiohut uit de luidspreker kwamen. De kat bracht uren door in de hut, zittend voor de luidspreker, alsof hij in de kattenhemel vertoefde.

En zodoende kwam de marconist, tijdens de lange nachtelijke uren, op het idee, de kat de morsesignalen bij te brengen van de roepnaam van het schip. Wekenlang seinde hij de roepnaam op een sounder, waarbij hij tegelijk met de stuurboordpoot van de kat op de tafel tikte. Na verloop van tijd herkende de kat de scheepsroepnaam als andere schepen die gebruikten. Hij stond dan op en begon te miauwen. Als de marconist 's nachts naar bed ging, hield hij de luidspreker aan, terwijl Maggie de wacht hield met een verzaligde uitdrukking op het kattengezicht.

Weken later, op een vroege morgen midden in de Grote Oceaan, sprong Maggie in de marconist z'n kooi en begon 's mans gezicht met haar voorpoot te bewerken.

Hij rende naar de radiohut en hoorde een ander schip van dezelfde maatschappij roepen om medische assistentie voor een stoker met appendicitis verschijnselen.....

Bron: Sea Breezes 1984

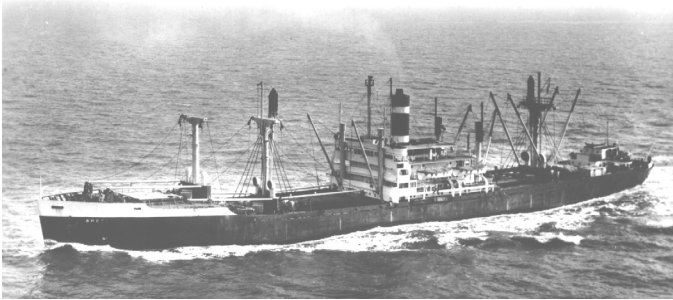
Een zee van tijd

Mijmeringen van een Marconist

Door: Jan Fernhout PA3CBS

Deel 6

De Molenkerk (1)

07.12.59

t.s. MOLENKERK/PGAZ (Victory turbineschip,) 7651 BRT. Verenigde Nederlandse Scheepvaartmij. en (V.N.S.), 's-Gravenhage, later Nedlloyd. Snelheid: 15 mijl/u. Holland-Bombay-Karachi Lijn.

Gezagvoerder: Boer. Radiostation:

RCA 4U. Rotterdam - Marseille (Fr.) - Augusta (Sic.) - Port Said (Eg.) - Aqaba (Jordanië) - Port Soedan (Soedan) - Aden (Jemen) – Karachi (Pak.) - Bombay (India) - Porbandar (India) v.v. 1963 verkocht naar Taiwan en omgedoopt "Hwa Lee", 1964 als "Harriet Victory", 7-7-1970 te Taiwan gesloopt.

Ik heb nu m'n vaste boot. Zo zeg je dat als je meer reizen met hetzelfde schip gaat maken. Voor 't eerst de Straat van Gibraltar gezien. Het is een zonnige middag. De bekende rots aan bakboord in de zon en de zwarte bergen van Marokko aan stuurboord. Het is vrij druk met schepen in de Straat. Dolfijnen wachten ons op en buitelen bij de boeg met ons mee de Middellandse Zee in. De Navy-seinpost van Gibraltar roept ons op met de morselamp: "Wie? Waar naar toe?" We houden de Spaanse kust aan en heel ver weg zie je de donkere contouren van de Sierra Nevada met sneeuw op de toppen.

Op de grote reis (er zijn kustreizen van 10-14 dagen en grote reizen van gemiddeld 3 maanden), zamel ik de post van de bemanning in en deel post van thuis uit in de havens. Naar het postkantoor aan de wal gaan hoort er bij. Alle telegrafisten doen dat: "Jij hebt toch niks te doen, Sparks," wordt er altijd gezegd, "Jij bent er toch alleen maar voor de Wet." Ach, overdreven is het wel, maar als ze je nodig hebben voor berichten naar en van thuis ben je zó'n peer. Maar toch ... er was eens een marconist die zich in zijn eer aangetast voelde, maar om te jennen en ter illustratie van

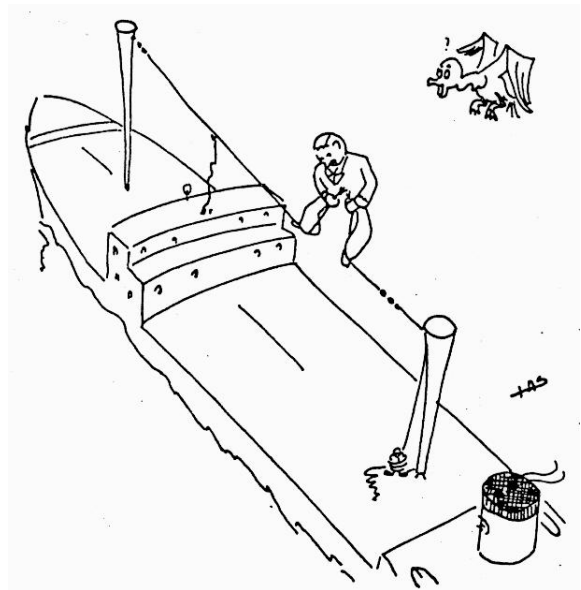
de beweringen de volgende spreuk in zijn radiohut had opgehangen:

**IN FEBRUARI HAD IK NIETS TE DOEN,
MAAR IN MAART VERZOND IK 2 TELEGRAMMEN
EN ONTVING ER 1.**

‘s Ochtends, nog ongeveer 50 mijl tot Marseille, breekt er een storm los: een mistral uit de Franse bergen. In no time zijn de golven af en toe even hoog als de brug en de telegraaf staat op half ahead. Ik moet verbinding maken met Scheveningen en Marseille, maar merk bij het afstemmen van de zender dat de 12 Ampère die door de antenne behoren te vloeien sissend en knetterend naar “aarde” verdwijnen. Er moet kortsluiting zijn in de antenne die hoog over het schip hangt. Het schip stampet en slingert bij de hoge aanschietende zee. Het zicht is slecht. In het toch hoge stuurhuis doen ze af en toe verschrikt een stap achteruit, als water tegen de ramen slaat. De centrifugeruiten staan aan. Ik ga naar buiten en zie dat de reserveantenne is gebroken. Hij ligt over de hoofdantenne bovenop het stuurhuis en maakt dus sluiting. De stuurman dringt er op aan dat ik een zwemvest omdoe als ik naar boven ga. In hevige buien en met een gierende wind om me heen slaag ik erin de noodantenne los te krijgen.

Marseille 23/12. Bootsman Udo overkomt een ongeval aan dek bij het onderhoud van de sloepsdavits. Uit de staaldraadtrommel van de davits waarin de sloepen hangen steekt een stukje van de draaiende winch-as. Hij staat er per ongeluk tegenaan terwijl de as niet alleen zijn broek stuk draait, maar ook zijn huwelijksgereedschap om zeep helpt. In het ziekenhuis geeft hij de pijp aan Maarten. We zijn er allemaal ontdaan van. Er wordt een nieuwe bootsman overgevlogen. In het hospitaal ga ik met nog een paar bemanningsleden een spuit tegen de tropische ziekte Gele Koorts halen. Het spul is goed voor 5 jaar.

“Nog een beetje slacken, Piet!”

©Radio Holland

De winch-assen van de davits worden voorzien van beschermdoppen en ik repareer de noodantenne.

We vertrekken naar Port Said (Egypte). Ik ben erg benieuwd naar het Suezkanaal. Er zijn op de wereld minstens twee kanalen die je als zeeman gezien moet hebben: Het Panama- en het Suezkanaal.

Het Suezkanaal is gegraven door een Franse maatschappij die werd opgericht in 1858. De directeur was Ferdinand de Lesseps en de plannen waren van een Oostenrijks ingenieur, Negrelli, die inmiddels overleden was. De aanleg was tegen de zin van Engeland. Die vreesde de achteruitgang van Kaapstad. Ook Nederlandse know how werd er in geïnvesteerd en ook nu nog wordt het op diepte houden voor een belangrijk deel door Nederlandse baggeraars gedaan. Het kanaal werd in 1869 geopend. Het verbindt de Middellandse Zee met de Rode Zee en is 164 km lang (Amsterdam-Maastricht). Het loopt via een meer naar Suez. De minste bodembreedte is 45 meter. Dat betekent dus éénrichtingsverkeer. Daarom vertrekken de schepen uit Port Said en Suez in konvooi. Het konvooi uit Port Said passeert het wachtende konvooi uit het zuiden in het Bittermeer. Aan beide einden van het kanaal bevinden zich lange pieren om het zand buiten te houden dat door de stroom langs de kust verzet wordt.

Port Said, 29/12.

's Ochtends rond negen uur zijn we in de buurt van de kust van Egypte. Zwart-roodachtige bergen in de verte en vette contouren daarvan op het radarscherm. Ik stuur nog een laatste telegram naar de agent in Port Said. Vandaag verwisselen we het donkerblauwe uniform voor het witte. Op de rede van Port Said komt de loods aan boord en spoedig bevinden we ons tussen de pieren. Ik meld ons af bij Alexandrië Radio en via de kortegolf bij Scheveningen. Aan de rechterzijde van de haveningang staat het grote standbeeld van De Lesseps. Het lijkt ons vriendelijk aan te kijken, alsof hij welkom knikt als we er langzaam voorbij varen. In het midden van de haven zoekt de loods voor ons een plekje om ten anker te gaan.

We zijn in een totaal andere wereld. Aan de overkant van de haven ligt de witte stad. Hoge huizen, kleine huisjes, moskeeën ertussen en smalle drukke straatjes. Het is windstil en heerlijk warm in de felle zon. Af en toe drijft de typische geur van de stad over het water. Echt een Arabierenlucht. De Middellandse Zee heeft zo zijn eigen sfeer, maar deze Arabische entree helemaal. De navigatiekaart "Entrance to the British Channel" ligt nu ver achter ons. Om maar niet te spreken van de "Bay of Biscay" met zijn

stormen, of de “Southern part of the North Sea” met zijn gure weer. Geroezemoes glijdt over het glinsterende water. Het stikt er van de bootjes. In een mum van tijd is ons schip door hen omzwermd, beladen met koopwaar en souvenirs. Via touwen en de loodsladder klimmen Arabieren in witte jurken aan boord. Ze braken totaal onverstaanbare woorden uit. Aan een touw hijsen ze mandjes met spulletjes uit hun bootjes, waar één jurk achterblijft. Voor je het weet is het dek een markt geworden. Er is ook een goochelaar bij, die het presteert levende kuikentjes uit je gulp te toveren.

Iedereen wordt hartelijk uitgenodigd te “kijken, kijken niet kopen!” Ze kennen de Jannen wel! Ik koop een kamelenzadel, zo’n bankje voor in de huiskamer. We houden onze hutten op slot, zoals in alle havens. Een nogal belangrijk uitziend corpulent heerschap in westers kostuum schijnt de baas te zijn. Hij trippelt over het dek, commandeert luidruchtig en wijst. De kooplieden buigen als een knipmes. Dan loopt hij, mijn uniformstrepen herkenkend, naar mij toe en zegt, mij de hand schuddend: “Gello mineer de marconist! Goe gat get met oe? Ieke ben Sa-Id. Oe irste kier op deesje sjiep? Ieke komme post ga-lèn.” Hij loopt met me mee naar de radiohut, waar de post van de bemanning klaar ligt. Uit zijn tas haalt hij ook een

pakket: post van thuis voor ons. Hij probeert mij nog wat tropenkleding te laten bestellen. Wordt afgeleverd als we weer terugkomen, maar ik heb net alles nieuw. Hij heeft nog company-post voor de kapitein, neemt hartelijk afscheid en verdwijnt. De post ga ik gauw uitdelen en lees dan de brieven van

thuis. Ondertussen wordt er bescheiden aan de deur, die op de haak staat, geklopt. Ik doe open. Een Arabier prijst fluisterend in gebroken Engels en schichtig om zich heen kijkend zijn koopwaar aan: zwart wit pornofoto’s, waarop nauwelijks te zien is waar het om gaat. Het zijn slechte kopieën uit het jaar nul en sowieso van generlei waarde. Ik wimpel hem af en sluit de deur, want de brieven van thuis zijn veel interessanter. We hebben een systeem afgesproken. Elke brief krijgt een nummer, zodat je weet of er één zoek is. Aan dek wordt met eigen gerei geladen en gelost en er wordt handel gedreven. Na een paar uur ontruimen de kooplieden het dek en verdwijnen snel naar het volgende schip dat binnen loopt. We krijgen twee Pakistani als dekpassagiers mee tot Karachi.

Zij huren dus geen hut, maar slapen op hun matje aan dek op de poop

(achterschip) en als het te fris wordt mogen ze in de achterste dekhuis vertoeven tussen blikken verf, lampen en touwen. Er liggen veel schepen in de haven, wel twintig. De bedoeling is dat we 's avonds in konvooi het Suezkanaal in varen. Om 22.00 u. komt de loods aan boord. Ik krijg instructies op een beduimeld stenciltje. Hierin staat hoe ik de radiowacht moet lopen en hoe ik me moet melden aan Ismailia Radio. Marifoon bestaat nog niet. Gewoon degelijk morse is goed.

Dan varen de schepen één voor één het kanaal in met een sterke lamp, het Suezlicht, aangebracht op de boeg. Nooit geweten dat aan de kromme ijzeren stok op de boeg van schepen het Suezlicht wordt opgehangen. De schepen volgen elkaar als een kudde olifanten. De oever aan beide zijden is donker. Toch kun je wel zien dat praktisch alles zand is. Ik ga naar het stuurhuis. Varen we door een woestijn? "Ja," zegt de loods, wijzend naar lichtjes: "Zis is Ismailia signal station." Dat zal best, want de morsetekens spetteren al bij laag volume als vuurwerk uit mijn luidspreker. Op de terugreis zal ik foto's maken bij daglicht.

Suez-kanaal Tentenkamp

Ismailia seinpost

's Ochtends varen we het Bittermeer in. We hebben nu driekwart van het kanaal gehad. In het meer ligt het konvooi uit de Rode Zee ten anker te wachten tot ons konvooi gepasseerd is. Onder de wachtenden bevindt zich de trots van de Amsterdamse koopvaardij: De "Oranje," het vlaggenschip van de Maatschappij Nederland. Het komt met honderden passagiers uit Australië en Indonesië, op weg naar Amsterdam. De "Oranje," gebouwd in de dertiger jaren, is het snelste Nederlandse motorschip. Met drie schroeven haalt ze ruim 26 mijl (49 km) per uur. Op 6 januari 1953 had zij een aanvaring met de "Willem Ruys" van de Kon. Rotterdamse Lloyd. Beide passagiersschepen voeren in de Rode Zee. Toen ze elkaar ontmoetten leek het wel leuk voor de passagiers om elkaar van dichtbij te passeren. Dat liep goed fout. Van beide schepen werd het voorschip in elkaar gedrukt.

Toen de “Oranje” na de aanvaring in de sluizen van IJmuiden arriveerde, stond het zwart van de “fans.” Ze werd jaren later de Italiaanse “Angelina Lauro,” vloog op zee in brand en zonk. De “Willem Ruys” werd eveneens door de Italianen gekocht en heet nu “Achille Lauro.” Die werd in de Middellandse Zee door Palestijnen gekaapt op 7 oktober 1985 en is brandend gezonken op 30 november 1994. De Italianen hebben “onze” schepen wel naar de Filistijnen geholpen. Maar ja, beter strijdend ten onder dan naar de sloop.

Na de middag varen we Suez uit, de Rode Zee in. Het eten wordt bij de twee Pakistani aan dek gebracht. Ze mogen geen varkensvlees gebruiken. Maar de kok, Zeger Leclercq, trekt zich daar niet veel van aan. “Ze merken het toch niet,” zegt hij. Hij krijgt gelijk. Als wij met een smoes komen kijken, zitten ze heerlijk te smikkelen.

Aqaba Jordanië

Na Suez een stukje zuidwaarts de Rode Zee in, dan linksaf en omhoog langs de Sinaï-woestijn de Golf van Aqaba in, die als een doodlopende weg eindigt bij een vierlandenpunt: Jordanië met de armoedige haven Aqaba, Israël met het moderne Eilat, Egypte en Saoedi-Arabië.

Het is 31 december 1959, maar van een Oudejaarsavond kan ik me geen moment herinneren. Na Aqaba gaan we terug, zuidwaarts de Rode Zee in. De volgende bestemming is Port Soedan. Ik dacht dat het in de Middellandse Zee warm was. De Rode Zee slaat alles.

Ondertussen, als je vrij bent, ga je ergens aan dek siësta houden op je badhanddoek met maatschappijlogo. Bij de meesten thuis kom je deze handdoeken weer tegen. Wie appelen vaart, die appelen eet. De één gaat zonnen op het schavot (dak van het stuurhuis), de ander op de bak (voorschip). Ik kies meestal voor de bak. Je kunt er tussen het zonnebaden door af en toe zo lekker over de verschansing hangen en diep beneden zien hoe de boeg ruisend en heel licht stampend door de donkerblauwe golven snijdend, een snor langs het schip vormt. Achter de midscheeps ontstaat dan weer de hekgolf, die door de zuiging van het schip meedeint alsof hij het een duwtje meegeeft. Tijdens pikheet (werkpauze) wordt de thee door

een steward aan dek geserveerd. We zien soms dolfijnen en er springen vliegende vissen uit het water. Hun borstvinnen gebruiken ze als vleugels en op hun staart hoppen ze steeds een paar meter vooruit.

De tweede stuurman staat van 12 tot 4 op de brug en bekijkt jaloers het tafereel. “Badman, word ik al bruin?” Om 4 uur, als de eerste hem aflost, voegt hij zich bij ons. De eerste stuurman en de bootsman hebben ‘s ochtends werkoverleg gehouden. Ze besluiten door te gaan met het onderhoud van het schip. In de Middellandse Zee waren de matrozen al begonnen met roestbikken aan dek en schilderen. Het geklop van de bikhamers klinkt begeleid door roestwolkjes de ganse dag door over het hele schip. Tegen het eind van de middag wordt er geveegd en de nieuwe plekken in de verf gezet, gemengd met zand als anti-slip. Er kruipt per dag een steeds groter wordende menievlek over het voorschip vandaan in de richting van de midscheeps.

“Schaften!” roept de bootsman tegen vijven vanaf het sloependeck en de hele meute zijgt, na zich gewassen te hebben, moe en verdoofd van de herrie in de messroom neer. Sommige matrozen werken alleen overdag. Anderen een paar uur en lopen dan wacht als uitkijk, wanneer de avond is gevallen. Elk lichtje moeten ze uitpraaien vanaf de brug of de bak. De stuurman ziet ze uiteraard zelf ook wel, maar als deze zich in de kaartenkamer bevindt, is de uitkijk noodzakelijk en derhalve verplicht.

Port Soedan is heel armoedig. De zwarte bootwerkers hebben smerig haar en stinken like hell in de drukkende hitte. Maar hun manier van werken is fascinerend. Zij zijn bezig zakken met veekoeken, bestemd voor Porbandar (India) te stuwen in ruim 5. De voorman zingt een paar woorden en dan valt het hele koor in. Op het ritme van hun gezang doen ze hun werk beneden in het onderruim. Ik leun aan dek over de rand van het ruim en kijk in de diepte naar de werkers. Van hun gezang kan ik maar geen genoeg krijgen. Het deuntje blijft nog dagenlang in mijn hoofd zitten. De derde stuurman staat tussen hen in als tallyman. Hij turft wat er in komt en controleert of de lading volgens de eisen van goed zeemanschap gestuwd wordt. Vlakbij het strand staat een nieuw zeemanshuis, met een heel mooi zoutwaterzwembad, waar we graag gebruik van maken.

Port Soedan - Aden. Op deze route ga ik eens leren hoe je zo’n groot zeeschip moet besturen. Dat is best leuk. De matroos roerganger houdt een oogje in ‘t zeil. Het mag niet zo zijn dat je met het schroefwater je handtekening schrijft. Het gaat redelijk en na een paar uur ken je haar

meeste eigenzinnige gedragingen wel. Ik wacht nu nog op storm. Dat is andere koek.

In het Engels is een schip she en her. De “Nieuw Amsterdam” b.v. heette bij de Engelsen ook wel de Grand Old Lady. De Engelsen zijn erg sea minded. Wij spreken toch ook van zusterschip? En elke loods ter wereld zegt ook: “Steady as she goes” (Recht zo die gaat): De koers die nu voorligt vasthouden. Voortaan als ik toch niks te doen heb (en dat is vaak) mag ik het schip zelfstandig sturen, als hobby.

▼ In Aden (Yemen) lossen we lading. Rondom het schip weer bootjes met koopwaar. Ik koop een hondje met een zwart-wit kunstvachtje. Het loopt letterlijk op batterijen: drie pasjes vooruit, staat dan stil en draait zijn koppie naar de baas, keft echt drie keer en loopt dan weer drie pasjes verder. Zijn staartje wiebelt heen en weer. Aan het halsbandje zit de draad naar de batterijhouder met knopje, die je onzichtbaar in de hand houdt. Groot succes, ook thuis. Op de thuisreis willen meer collega's zo'n mormel kopen.

Op een zaterdagavond om vijf voor twaalf komen we aan op de rede van Karachi. Vóór twaalfen moeten we

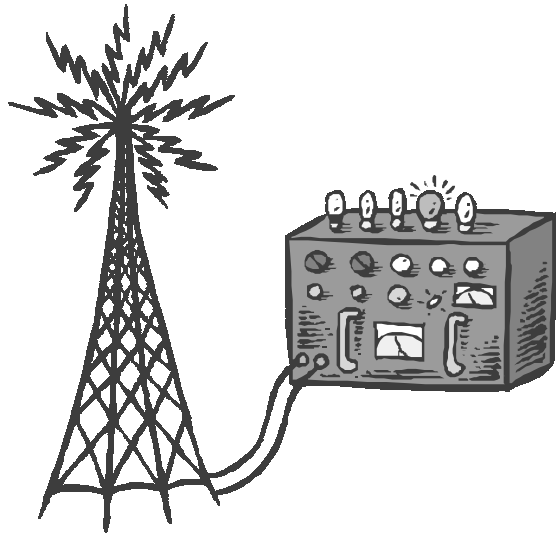
voor anker liggen, want anders kost het de maatschappij zondagverlof aan de bemanning. M.a.w. de bemanning wordt nog net een “Zondag op zee” door de neus geboord. Anno 1960 is er nog de zesdaagse werkweek.

Alleen de zondag varende op zee telt voor het verloftegoed. Als de kapitein kans ziet vóór 00.00 uur zondag een haven of de rede te bereiken, ben je niet op zee en werk je niet, dus ben je al vrij! Dat een schip echter een 24-uurs bedrijf is en dat je wèl werkt, willen de werkgevers nog niet weten. Dit onrecht wordt pas vele jaren later ongedaan gemaakt. Dan geeft elk weekend aan boord eindelijk recht op 2 dagen verlof.

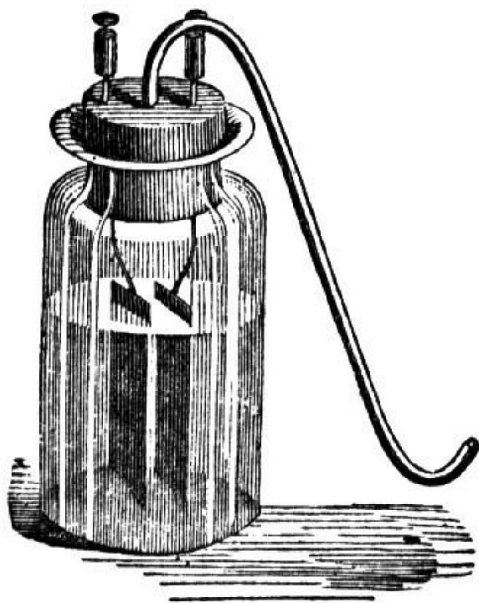
wordt vervolgd

Schitterende resultaten bij trans Atlantische proeven

De decembermaand van het jaar 1923 zal aangetekend blijven in de annalen wegens de victorie met de 100m golf. Men weet hoe reeds voor het eigenlijke begin der proeven in dit jaar de Franse amateur SAB op ruim 100m golf communicatie over en weer tot stand bracht met een Amerikaan en hoe het een Engelsman daarna ook lukte.

Thans is het PCII die in de nacht van 26 op 27 December twee uur lang van 04.17 uur tot 06.17 uur 's morgens onafgebroken correspondentie heeft gehad met de Amerikaan 2ABG. PCII werkte aanvankelijk, met een 150 Watt Mullard-lamp, op 200m met 3,5A in de antenne. Wegens het gebleken succes der 100m golf en de afwezigheid van sluier effect (fading) op die golflengte, ging ook PCII zakken op 112, maar had toen slechts 1,6A in de antenne. Toch werd hij reeds daarmee in Amerika gehoord, evenals PA9, die nog op 200m werkte. PCII voerde daarna met een tweede 1500V transformator zijn energie zodanig op, dat hij op 112m weer 2.75A had. Met die laatste energie kreeg hij donderdagmorgen verbinding met 2ABG.

Hij bracht onder andere een gelukwens over, die hij zo vriendelijk was namens de NVVR te seinen aan de ARRL. Later nam PCII van 2ABG een mededeling van bij de honderd woorden achtereen, zonder één uitlating. De seinen van 2ABG kwamen op de detector en 2 lampen laagfrequent met een sterkte 6 binnen, van sluiereffect niet de minste last. Het feit dat in de buurt van 100m de sluingingen niet voorkomen lijkt ons één der belangrijkste proeven tot dusver.

9 dagen bij PCII

22 dec.

Werd “geARRL-d” op 203 en 112m golflengte. Afwisselend plaatenergie ongeveer 170 Watt, elektrolytisch gelijkgericht, 50N wisselstroom.

Volgens inkomende rapporten (van Europa) bleek de korte golf beter door te komen. Voor opwekking der trillingen werd gebruikt: 1 Mullard 1-150.

23 dec.

Werd op 112m “geARRL-d”. 1,3A G5 b.v. geeft om 06.15 's morgens: “ur sigs of terrific stength here.”

24 dec.

Met onveranderde toestellen gewerkt.

25 dec.

Met onveranderde toestellen gewerkt.

Telegrammen U1XW opgenomen, dat de Hollanders PA9 en PCII in Amerika gehoord zijn.

26 dec.

Voorbereidingen om energie op te voeren. Toestellen dezelfde.

27 dec.

Toon verbeterd door de filters systematisch af te stemmen. Een RJ 17 parallel op de Mullard geschakeld. Daardoor blijven de lampen koud. Er werd gewerkt met ongeveer 1,7A antennestroom bij 170 Watt plaatenergie.

28 dec.

De spanning verhoogd door bijplaatsing van een tweede transformator waarop een hulpwikkeling voor de gloeienergie is aangebracht.

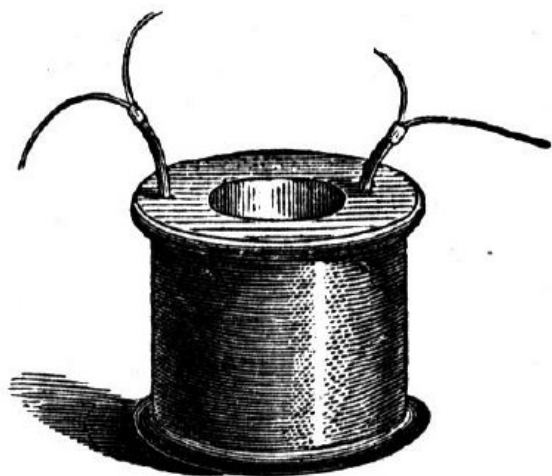
Plaatenergie thans 350 Watt bij 2100 V gelijkspanning. Antennestroom nu

2,6 A op 113m golflengte. 01.20 tot 04.00 uur normaal “geARRL-d”. Toen werd uitgeluisterd naar onze ARRL collega's PA9, 2KF, 8BF enz.

04.17 werd opgenomen: PCII un 2AGB bk – onmiddellijk 2AGB un PCII nu 2AGB gm om QSA k-

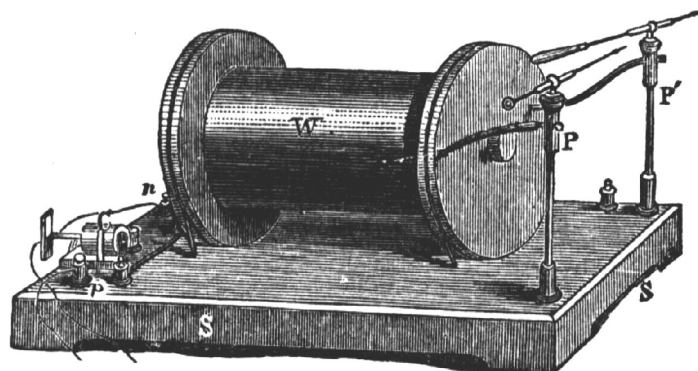
Hierdoor ontstond een communicatie die tot 06.17 duurde.

Naar aanleiding van deze eerste radioverbinding tussen Nederland en

Amerika werd een begroetingstelegram aan de ARRL overgeseind van de NVVR. De communicatie ging zeer gemakkelijk. Met vele Engelsen en Fransen is de verbinding veel moeilijker; 2AGB 900 Watt input bij 4A antennestroom.

06.17 moest PCII geven: “We must close down now for batteries are running down are u on tmrw agn? Gb om tnx ..._._” “PCII nu 2AGB r r ok tnx om till tmrw 73 om gm ..._._”

Dit was het einde van een historische nacht voor de radioamateurwereld. 29 dec.

Toestellen onveranderd. 04.50 roept 2AGB en geeft: “QSA but QRM QSU half hour cu half our”

05.33 geeft 2AGB: “stil QRM pse QSU few mins more vy sri om”

05.50 geeft 2AGB na oproepen door PCII dat de storing hopeloos is en dat hij morgen terugkomt.

06.37 roept 2AGB weer op: “This is alright nw QST fb k” Hierna verbinding tot 07.15

30 dec.

Golflengte 118m, 2,5A antennestroom.

05.54 2ABG opgeroepen en onmiddellijk antwoord “Gm QSA” In verbinding tot 07.03.

2AGB geeft o.a. “You are fb I can read you all over the room with the phone on the table fb”

08.01 sluit NC1BQ zijn correspondentie met G5BV en roept aansluitend PCII. NC1BQ correspondeert over sterkte, ontvangst, enz. maar de signaalsterkte van NC1BQ neemt snel af.

08.14 wordt nog opgenomen: “....73 73....en om 08.16 geeft PCII: “ere broad daylight sigs fade out nd cu agn tmrw gb om 73 ..._._”

Deze nacht was tot nu toe de beste. 2AGB met 1 det. En 2 bf op zelfgebouwde luidspreker door verschillende vertrekken neembaar.

Leiden 30 dec 1923

Henk Jesse PCII

Bron: Radio Expres nr 1, 3 jan. 1924

Het muisje had een staartje. In de Radio Expres nr 16 van 12 april 1924 stond het volgende bericht.

De vervolging van PCII

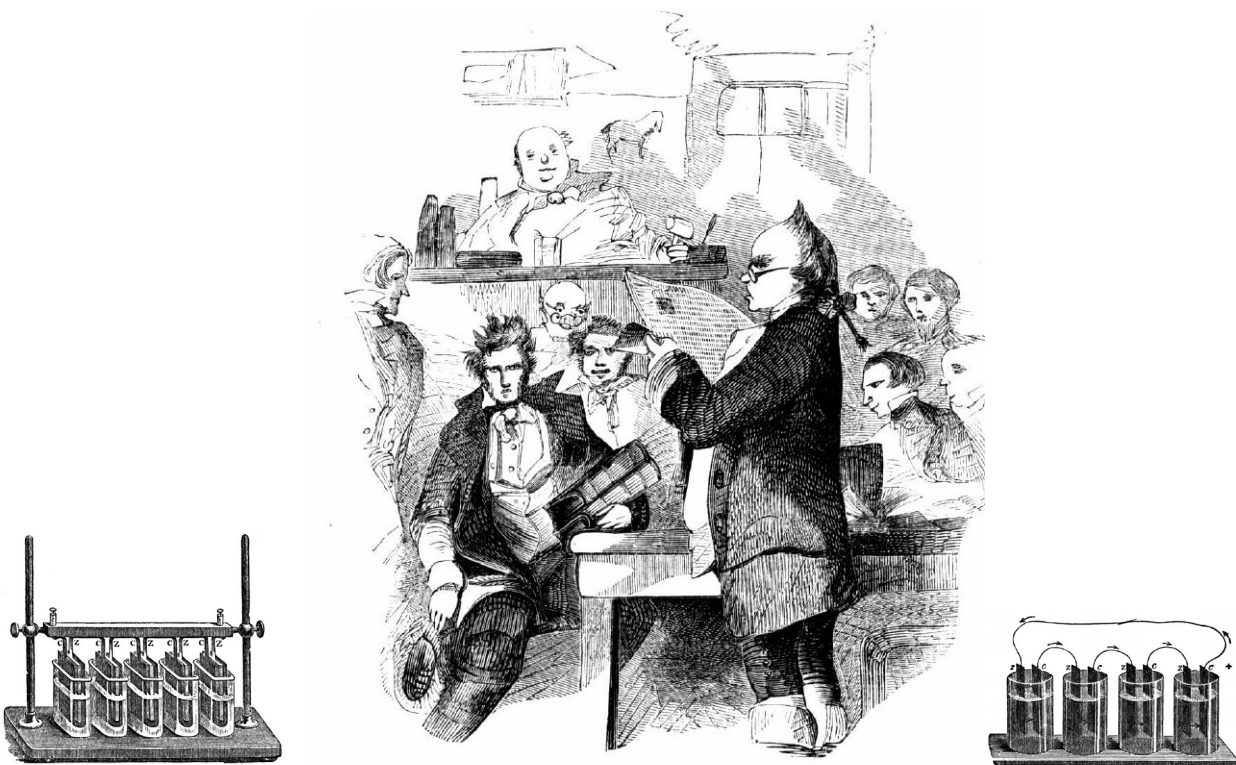
Woensdag 2 uur heeft voor het kantongerecht te Leiden terechtstaan H.J. Jesse, oud 18 jaar, onder beschuldiging dat hij in Leiden in de laatste week van december 1923 in perceel 35 Rijsburgerweg heeft aangelegd gehad en heeft gebruikt een niet voor het openbaar verkeer bestemde radio telegraaf en telefoon en daarmee telegrafische seinen heeft afgegeven en uitgezonden zonder daartoe machtiging te hebben verkregen van den minister van verkeer en waterstaat.

De beklaagde werd verdedigd door mr. Tomson te Leiden.

Na verhoor der getuigen, de heren Wennekes, ambtenaar PTT en R Tappenbeck en als getuige deskundige, ter verdediging, de heer Corver, redacteur van Radio Expres, eiste het openbaar ministerie na een gelukwens aan den beklaagde wegens het succes zijner proeven veroordeling tot een boete van *f*5,00 sub 5 dagen onder teruggave der in beslag genomen toestellen.

De verdediging pleitte ontslag van rechtsvervolging.

De kantonrechter bepaalde de uitspraak op woensdag 30 april 1924.

De stranding van de Ebro

Door: J de Bes

Een nood- of spoedbericht van een schip in moeilijkheden doet iedere telegrafist opschrikken en haastig potlood en papier pakken. Speciaal op een op station liggende sleepboot is dit het geval en het sein tot een koortsachtige activiteit. Positie en koerslijnen worden in de kaart afgezet haastige berekeningen gemaakt, trossen en sluitingen klaargelegd. En tussen al die bedrijven door is het dan ook nog: “Voor en Achter” en weg is de sleper.

Zo ook op zaterdag, 11 januari 1958 te Vlissingen, alwaar we met de “Ebro” van L. Smit & Co, door omstandigheden tijdelijk tot stationsboot gepromoveerd waren en “Klaar voor alle diensten” lagen. Om 16.07 GMT knerpte het XXX bericht van de “Lindekerk” PFOX uit de luidspreker in

het kleine radiohutje en werd de roep om sleepboothulp ontvangen. Nog geen 10 minuten later waren we ontmeerd en onderweg naar het slachtoffer, dat door wind en zee op de banken in de mond van de Oosterschelde dreigde te stranden.

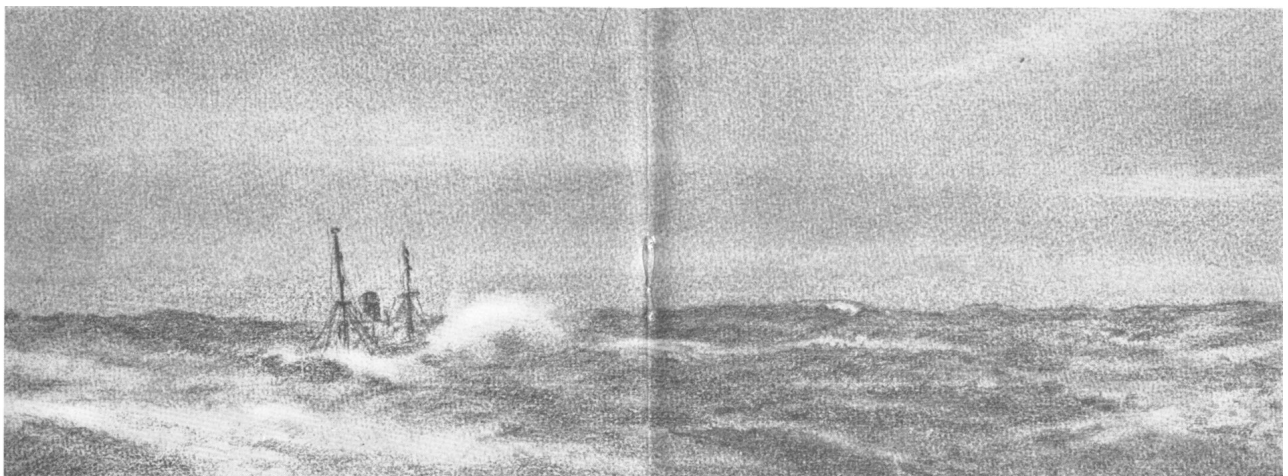
Een radiocontact was spoedig tot stand gebracht en het beroemde telegram van de sleepdienst “Do you want our assistance on basis Lloyds open form, please reply” weggewerkt. Nog maar net buiten de haven van Vlissingen kon ik de Ouwe het antwoord, “Accept L.O.F.” tonen. Het contract was dus gemaakt, vóór de concurrerende sleepboten.

Het weer was behoorlijk slecht, maar in het begin, onder de Z.W.-wal van Walcheren was het nog wel om uit te houden. Later, toen de wal geen beschutting meer bood, begon de kleine “Ebro” de allures van een duikboot te vertonen. In de radiohut stonden de hoofd- en reserve-ontvanger beide aan. Eén in de 500 KC en de andere in de 461/454 KC, de werkfrequenties voor Scheveningen Radio om de telegramwisseling tussen

PFOX en PCH te volgen. Er bestond n.l. een regelmatige telegrammenwisseling tussen beide stations en in de berichten van de “Lindekerk” werden steeds nauwkeurig de laatste posities van het schip vermeld, die voor ons ook van groot belang waren. De zender RH 5207 stond bij in de 500 KC om direct een oproep te kunnen beantwoorden. Iedereen aan boord verkeerde in de beste stemming, want we hadden een contract en we lagen andere sleepboten een stuk voor.

Tegen de tijd, dat we voor zee en wind, de Oosterschelde inliepen, had ik al eens voorzichtig om een hoekje van de deur naar buiten gekeken. Grote krullen, soms bruin gekleurd door het opgespoelde zand liepen over het lage achterschip.

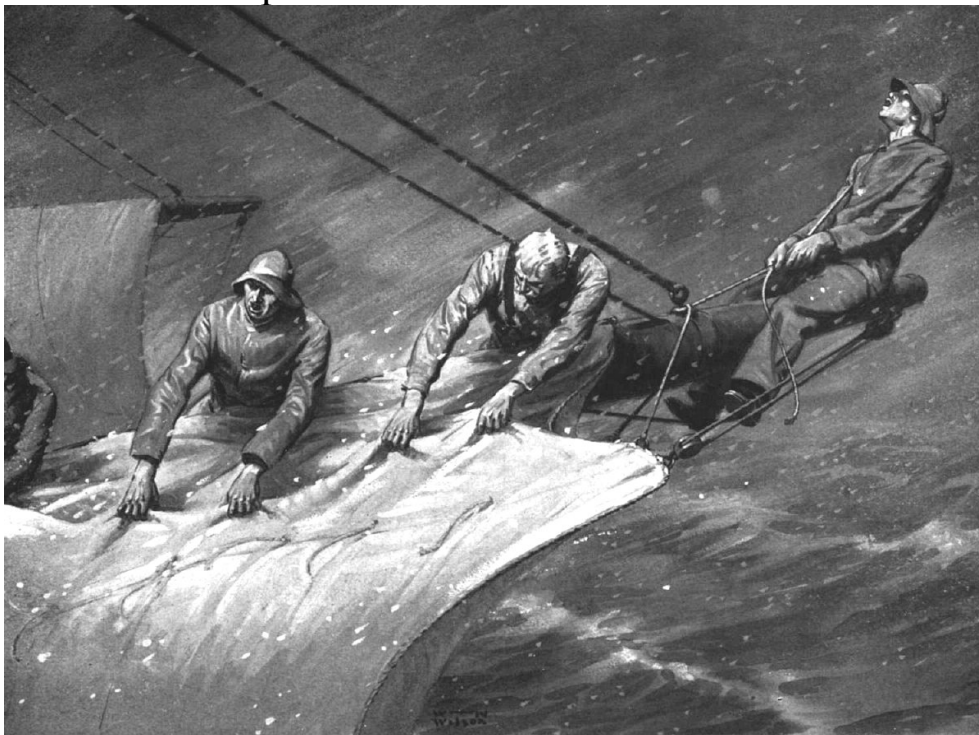
Het zal ongeveer 19.30 GMT geweest zijn, toen het schip voor de eerste maal stootte op iets anders dan alleen water. Er was net een QSO geweest met de PFOX, waarin gezegd was, dat de Ebro wat later zou aankomen, dan aanvankelijk was berekend. Kort na de eerste zachte stoten zat het schip goed aan de grond. De positie was op de zuidpunt van de Barjaard, een beruchte zandbank ten Westen van Schouwen-Duiveland en nog slechts een half uur stomen van de Lindekerk af. Deze was ondertussen ten anker gekomen op de Ooster-Schelde.

Ons schip werd door de golven met enorme klappen op het keiharde zand geramd en alles trilde en schudde. De aanschietende zeeën hadden vrij spel op het nu niet meer varende schip en binnen korte tijd was het een ware chaos aan dek. Overal water en zand, lege oliedrums, pompslangen, de loopplank, sleeprossen, stukken zeildoek, de pannen van de kok en allerhande andere losse zaken, die men op de Ebro aan dek of in de gangen aantrof. Dit alles werd door het rondtollende water meegenomen en weggespoeld.

De verblijven beneden het dek en de machinekamer werden ijlings verlaten.

In het radiostation kreeg ik al direct de opdracht een noodsein en noodbericht uit te zenden. De automatische alarmseingever werkte prima en na het 505 kwam al direct reçu van Scheveningen Radio. De wereld was dus gewaarschuwd en onze positie bekend.

Na het eerste telegrafische SOS in de 500 KC besloot ik over te gaan naar de telefonie noodfrequentie 2182 KC omdat onder deze omstandigheden met al dat overkomende water, de telefonie-antenne een grotere output gaf en minder kwetsbaar was dan de middengolf-antenne.

Het bakken verwisselen en opnieuw afstemmen van de RH 5207 was het werk van enkele seconden. Maximum vermogen kwam er ook nu nog niet in de antenne, maar na de eerste “Mayday” kwam Scheveningen Radio al keihard de luidspreker uitrollen. Vanaf dit moment, tot het sluiten van het station, was er steeds een direct telefonisch contact tussen ons, Scheveningen Radio, de sleepboot “Hudson” en de kuster “Hermes,” welke twee laatsten ons te hulp wilden komen.

Het radiostation bleek een veilig toevluchtsoord voor een gedeelte van de bemanning. Het bleef er droog omdat we het geluk hadden dat de deur, aan BB-zijde, van de wind afgekeerd was. Een paar man dreigden de benen te breken over een rollende fles gedestilleerd water en mijn stoel. Deze hinderpalen werden echter, zonder er veel woorden over vuil te maken, aan de golven toevertrouwd.

Op de brug was de toestand veel slechter, de zware grondzeeën hadden de ramen ingeslagen en iedereen en alles doornat gemaakt. Regelmatig schoot de kapitein echter rode vuurpijlen af en werd er met het zoeklicht gezwaaid.

Al heel spoedig kregen we via Scheveningen Radio bericht, dat de motorreddingsboot “Blankenheym” uit Veere naar ons onderweg was en ons in een uur tijd kon bereiken. Het radiotelefonisch verkeer had een erg geruststellende uitwerking op de mensen, die hun heil in de radiohut hadden gezocht. Telkens als iemand met zenuwen te kampen kreeg, werd

even de reddingssituatie aan PCH gevraagd. En als dan weer die geruststellende stem uit de luidspreker klonk, monterde iedereen op. Omstreeks 21.40 GMT was de reddingsboot “Blankenheym” bij ons aangekomen. Met uiterste kundigheid manoeuvreerde de schipper de reddingsboot langs zij de Ebro en de eerste schipbreukelingen sprongen over. Dit alles werd direct doorgepraaid aan Scheveningen Radio.

Op mijn aandringen hadden nu alle mensen de betrekkelijke veiligheid van de radiohut verlaten om zich klaar te maken voor de sprong in het duister.

Toen iedereen het kleine hutje verlaten had kon je pas zien wat een vreselijke bende het geworden was. Het water golfde enkeldiep heen en weer en tussen een in elkaar getrapte Tripletmeter, rolletjes soldeer, een platte buigtang en een grove vijl, dreef de hele RH-papierwinkel in bonte mengeling dooreen. Veel aandacht daarvoor had ik niet, diverse mensen waren, wanneer de Blankenheym telkens opnieuw slaagde langs zij te komen, over gesprongen. Zelf wilde ik ook zo snel mogelijk een veilig heenkomen zoeken. Via de radio viel niets meer uit te richten, het was dus zaak het station te sluiten.

Dat werd dan ook gedaan en even nadat ik Scheveningen Radio bedankt had, hing ik met nog meer gegadigden aan de reling om voet op de Blankenheym te zetten. Verschillende bemanningsleden kwamen niet goed terecht en moesten later met beenblessures in het ziekenhuis worden

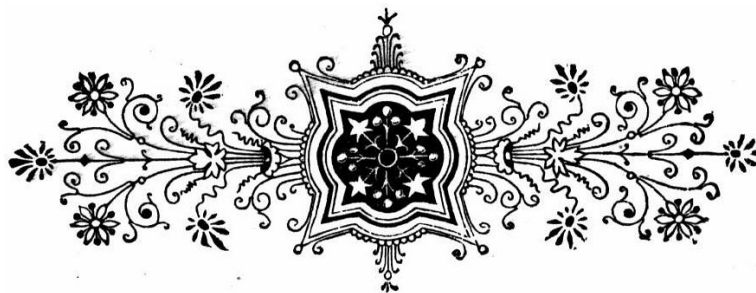

opgenomen. Zelf kwam ik erg gelukkig terecht en wist zelfs droog de veilige beschutting van de motorkamer van de reddingsboot te bereiken. De kapitein sprong als voorlaatste en diende als springmat voor de tweede stuurman, die als laatste de Ebro verliet.

Over de rest kan ik kort zijn. Iedereen was van boord gekomen en in een redelijk goede conditie, hoewel nat en door en door koud. Een fles rum, met grote bijval begroet, bracht in het laatste enige verandering. In een uur tijd waren we in Veere, waar we met open armen werden ontvangen en van droog goed voorzien. De persoonlijke bezittingen van iedereen waren verloren gegaan, maar daarover werd niet getreurd. We waren allen veel te blij dat we het angstig avontuur overleefd hadden.

De Ebro was een "Total Loss." Reeds de volgende dag is men gaan kijken, maar het wrak zat al tot het bovendeck in zand en water. De Lindekerk werd later door de sleepboot Hudson bereikt en veilig binnengebracht. Dan rest mij alleen nog mijn buitengewone waardering uit te spreken voor de prima samenwerking van mijn collega's, speciaal op Scheveningen Radio, de vakkundigheid en moed van de reddingsbootbemanning, het gastvrije onthaal te Veere en het prachtige werk, dat de rederij voor ons welzijn gedaan heeft.

Bron: PDRH nr 7, maart 1958

Oproep

Zoals u in het vorige nummer van HelleMonster hebt kunnen lezen, vertoont de zender in de Unimog wat ouderdomsverschijnselen. Op dit moment is de crew bezig met een verjongingskuur voor de SK010 en met onderhoud van de Siemens E309 ontvanger. Er zijn wat transplantaties nodig en daarom zijn we op zoek naar de volgende onderdelen:

Voor de SK010 de buizen: EF800, EL803, 85A2, E80CC, EL34, EAA91, RS1003

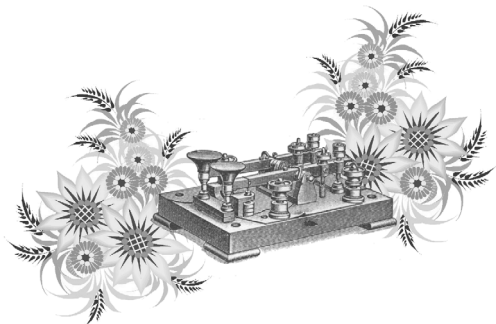
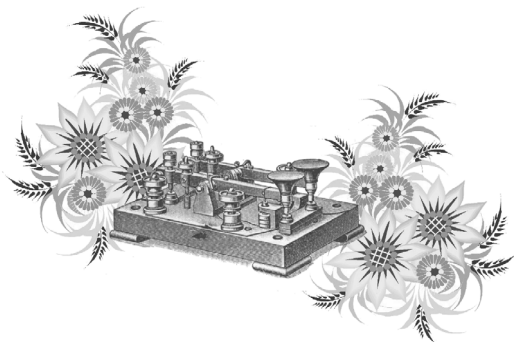
voor de Siemens E309 ontvanger zoeken we een afstemknop en buizen, EF93, EK93, ECC81, EL90 en EB91

Wanneer u één of meer van de bovenstaande spullen overcompleet hebt en u bent bereid ze af staan, zijn wij u daar zeer dankbaar voor. We hopen u met of zonder SK010 of E309 onderdelen weer te ontmoeten op 9 oktober, tijdens de Dag voor de Amateur.

Tot dan,
Het HelleMonsterteam

Kletspraatje in Morse: Toeterwaals

Van Modderen en Klodderen

Code en nog wat
Door: PAØKK

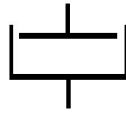
Voor hen, die onbedreven zijn
In ether conversatie,
Zoo volge hier voor dat "Latijn"
Een code-explicatie.

Is 't spoeltje nu voor hoogfrequent,
Dan mag men 't smoorspoel noemen
Doch is er tevens C present,
Wel, kring mag 't zich nu roemen.

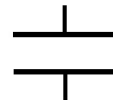
Om code t'expliceren,
Moet 'k soms veel verder gaan,
En feiten releveren,
Die in leerboeken staan.

Zo'n kring heeft dan een eigen golf,
Of eigen resonantie
De lengte van die trillingsgolf
Is functie van... de hand, hi

Ik hoop maar, waarde lezer,
(Of - schone lezeres)
Dat het bekend zijn dezer,
U niet onttrekt aan mijn les.

In vroeger tijden was 't gebruik
De L te variëren
Doch heden gaat het wel zo puik
Door C te attaqueren.

Een riks is een ingrediënt,
Dat gauw wordt uitgegeven;
In code rx, het instrument
Dat voert langs etherdreven.

De C, dat is in dit relaas
Om verder in te leiden,
Twee platenstelsels, doch helaas
Door lucht of zo gescheiden.

De mike, dat is het onderdeel,
Waartegen men moet praten
Hoewel men het, voor 't merendeel,
Om acht uur na moet laten.

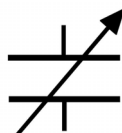
Wordt 't eene stelsel positief
Om één of and're reden,
Dan wordt door 't and're, oh, zo lief
Het pad der min betreden.

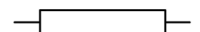
Want BCL, dat is een klant,
Voor gratis leverantie
Ge houdt hem liefst maar op uw hand
Met een L-C substantie.

De platen zijn dus plus en min
Of kort gezegd: geladen.
In 't kringverband is dit 't begin
Van ether escapaden.

De L komt vast van leuteren
De C komt van contanten
De B kan zijn van "boteren"
Ziedaar Uw zeefkring-klienten!

De L, die zag slechts vadsig toe,
Hoe C zich tracht te spekken
Doch eindelijk zijn luiheid moe,
Gaat hij een stroompje terkken.

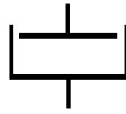

Een spoel, dat is een klos vol draad
Maar... koperdraad moet 't wezen.
En... Henry is z'n beste maat,
Zo heb ik eens gelezen.

Dat stroompje groeit gestadig aan,
Tot C is leeggezogen
Om 't stroompje nu te laten staan,
Dat kan L niet gedogen.

Als L het stroompje verder stuwt,
Wordt C weer opgeladen.
Doch andersom en 't stroompje luwt,
Tot 't uit is met L's daden.

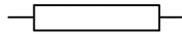
't Verhaaltje dat ik hier beleet
Het kostte vier coupletten.
'k Zou tijdens L en C het deed
Geen letter kunnen zetten.

Bij L en C heet dit geval
Een halve periode
Ik maak me sterk, u vraagt me al
"Wat bindt dit nu met code?"

Er is een perioden-maat,
-Hij is k.p. geheten-
(en welke vaak in V.N. staat)
Naar 't duizendvoud bemeten.

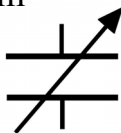
Let, zetter, op uw lettertyp
kp moet klein bemeten
Want zo ik het niet gauw herriep,
Zou hij dit schoons "vergeten".

Want hij, dat is toch nul KP,
Géén kilo-perioden
Hij werkte, zo 't ging, nul kp,
Off Band en dus verboden.

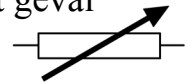
Dan wil ik op 't verband
Van meters- perioden
Want hun product is steeds constant
Gelijk de ether-boden.

't Product van L en C hangt saam
Met het kwadraat der meters
Of anders, wel zo aangenaam
Hun wortel met de meters.

Wanneer u aan C's knopje draait,
Dan draait u één stel platen
Waarbij steeds groter deel afzwaait,
En werkzaamheid moet laten.

Helaas, in 't aardse tranendal
Mag "ideaal" niets heten.
Dat is ook met de kring 't geval
Ik heb de R vergeten...

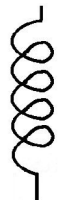
De weerstanden, die zijn 't quotiënt,
Van spanningen en stromen
Als eenheid van zo'n R patiënt,
Wordt thans de Ohm genomen

Als door de R een stroompje loopt,
Dan gaat hij zich verzetten
R maakt zich kwaad, of zo men 't doopt
Hij wilt 't in warmt' omzetten.

Dat "het" is niet de stroom alleen,
Doch zijn product met spanning
't Heet energie, in 't algemeen
Gebruikt dus voor verwarming.

In 't algemeen... maar één geval
Doet deze stelling falen.
Tot ons geluk... d'antenne zal
Een breukdeel ervan stralen.

Dat Hertz dit schone wonder vond
Het staat in de annalen.
Marconi bracht 't den volke kond,
Hij kon ontvangst bepalen.

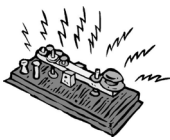

Door één of ander zal de zaak
Dus weldra niet meer trillen.
"Ongedempte trilling" luidt de spraak
't Is iets, wat wij niet willen.

De zenderschema's geven aan,
Hoe men dit kan vermijden.
Door hierop verder in te gaan,
Zou 't dicht vast overlijden.

Waar moet dit epos nu weer heen?
(Waar was 'k ook weer gebleven?)
0, ja, ik zou (coupletje één)
Wat explicatie geven.

CQ, of Test, dat is een roep
“Wie wil een praatje maken ?”
Als ‘t meeloopt komt een hele troep,
Die naar zo’n praatje haken.

Een sleutel is een onderdeel
Van vrij eenvoudig type
Vooral bij Hartley’s hoort men veel
Amechtig, jankend tjeepen.

Is men de sleutel wat ontgroeid,
(Of kan geen snelheid halen)
Dan wordt soms met een bug geknoeid
Pse QRS, herhalen!

Waarde VUKA-Luisterlingen
Ik bedank voor ‘t trouw gehoor,
‘k Weet, ge vraagt nog vele dingen
Maar ik moet er nu van door.

Waarde PA’s en ON-vieren
U breng ik tot slot mijn groet
Kritiek zal me steeds plezieren,
Zo ge ‘t slechts opbouwend doet.

Hier is dan, geachte lezer,
PA nul Xantip-Kilogram,
Die, koelbloedig steller dezer
Eens een dichtsels overkwam.

Bron: Vuka Nieuws, het radio tijdschrift van de “Vereenigde Ultra Kortegolf Amateurs” uit 1937

Sleutelklik

Door: John Nijssen

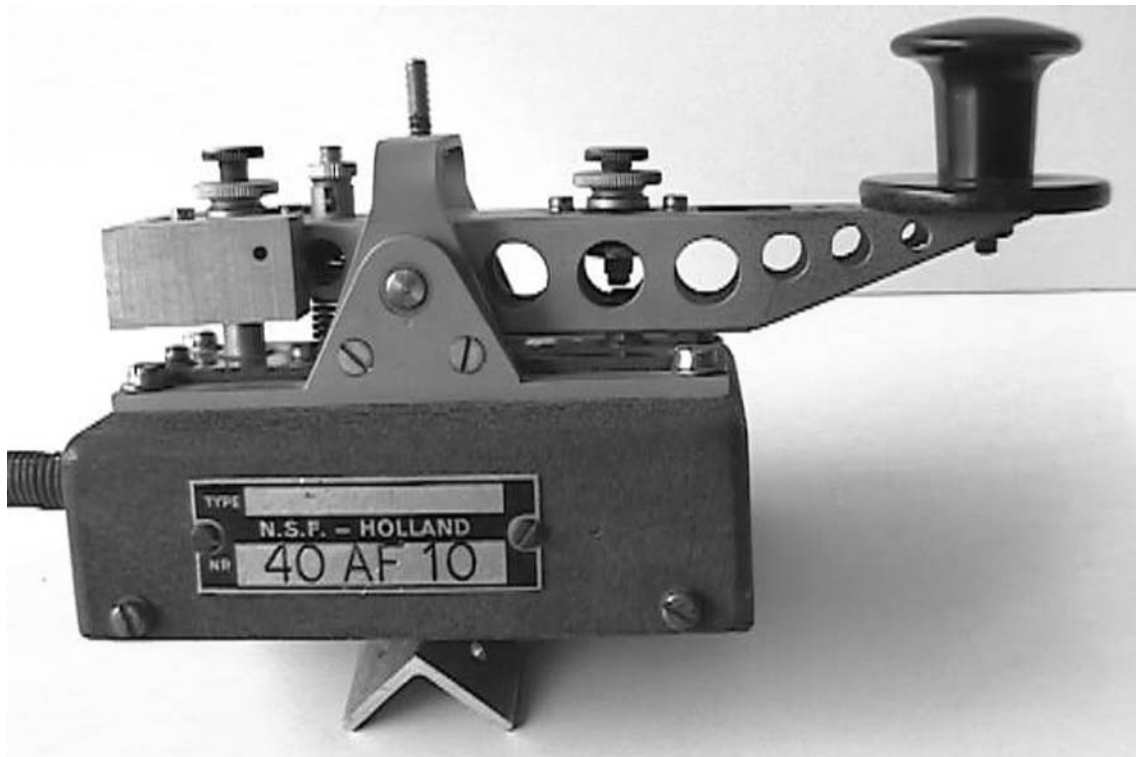
Wat kan het leven toch eenvoudig zijn,
als het alleen uit punten en strepen bestaat.

Ik maak er overigens geen punt van,
als iemand op z’n strepen staat.

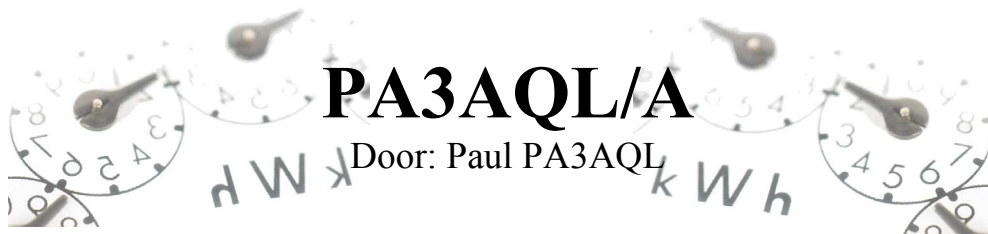
N.S.F. Seinsleutel

Door: Anton PA3AQV

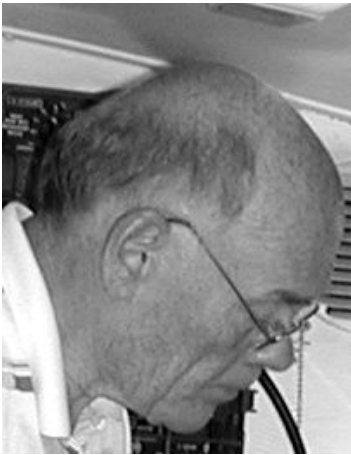
De hier getoonde sleutel van de Nederlandse Seintoestellen Fabriek was in de dertiger jaren in gebruik bij de vliegtuigzender en -ontvanger VZ 35 / VO 35. Op een foto van deze apparatuur in de DC-3 Torenvalk (PH-ALT) van de KLM is er één zichtbaar. Daar heeft de sleutel een kapje. Eenzelfde sleutel staat in het Jan Corver museum. Daar ontbreekt niet alleen het kapje maar ook de voet. Cor Moerman vertelde dat zijn sleutel in de tweede wereldoorlog werd gebruikt door de Haagse verzetsgroep "Orde Dienst 13". PA3GRK, vlieger bij de KLM en verzamelaar van vliegtuig-apparatuur, vertelde mij dat er meerdere uitvoeringen in omloop zijn geweest. PA0IF heeft zo'n sleutel bewaard welke hij in 1941 als MTS stagiair bij NSF heeft gemaakt.

Het is bekend dat de Nederlandse Seintoestellen Fabriek, in 1917 opgericht met aanvankelijk alleen Radio Holland als klant, ook scheeps-zendinstallaties heeft geleverd. Wellicht is er een Hellemonster lezer met aanvullende informatie over het gebruik van dit oerhollandse product aan boord van schepen.

PA3AQL/A

Door: Paul PA3AQL

Elk jaar, omstreeks het begin van de lente, houden we een familie reünie en deze keer hebben we gekozen voor een bungalow park op de Veluwe in de buurt van het plaatsje Epe.

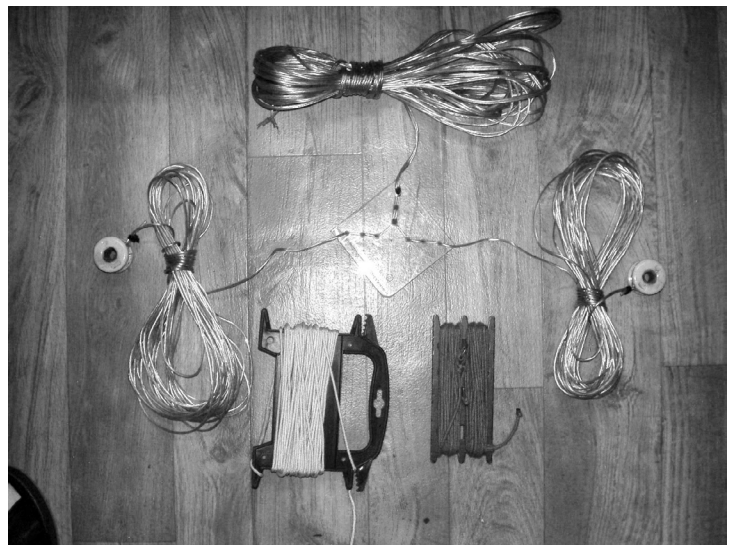
De bedoeling is dat er veel met elkaar opgetrokken wordt. Een beetje bijpraten, fietsen in de omgeving enz.

Onze familie woont zeer verspreid over Nederland dus zien we elkaar niet zo vaak. Mijn vader is ermee begonnen. Het laatste deel van zijn leven had hij er een gewoonte van gemaakt om jaarlijks één van zijn kinderen opdracht te geven een aantal bungalows te huren. Ook na zijn dood zijn we het blijven doen. In het begin werd het bekostigd van het geld dat hij had nagelaten maar toen die pot leeg was, deden we het op eigen kosten.

U zult zich afvragen wat dat met onze hobby te maken heeft, niets dus. Maar tijdens zo'n weekje neem ik meestal mijn tranceiver mee en een aantal antennes. Ja, meerdere antennes want de situatie kan verschillend zijn. Er zijn bungalowparken waar geen mogelijkheid is om een draadje te spannen en dan moet een verticale antenne uitkomst bieden.

Deze keer echter had ik het buitengewoon goed getroffen. Naast het huisje stond een boom met een overhangende tak, op circa 6 meter hoog, zonder veel bladeren. Het was dus heel simpel om er een touwtje overheen te

gooien en daar het voedingpunt van de dipool aan op te hijsen. De antenne bestaat uit 30 meter tweelingsnoer dat op 15 meter gesplitst is. Zo ontstaat een dipool van twee maal 15 meter en een voedingslijn van 15 meter, een soort lintlijn dus. Wat de impedantie is, weet ik niet, maar bij de transceiver heb ik een balun van 1 op 4 in gebruik en daarmee kan ik, met

De antenne in opgerolde toestand

de tuner, alle banden aanpassen. Misschien werkt het ook met een 1 op 1 balun. Het viel mij onmiddellijk op dat er op de 80 meter band bijna geen storing was. In tegenstelling met thuis, waar ik een stoorniveau heb van zeker S9 waardoor ik onmogelijk op onze favoriete frequentie, 3551 kHz, kan werken.

Maar zoals gezegd, het was een familie reünie en dus zaten we veel bij elkaar om alle nieuwtjes uit te wisselen. Pas geboren kleinkinderen en kinderen die weer partners hadden mee genomen of weer alleen zijn enz. enz..

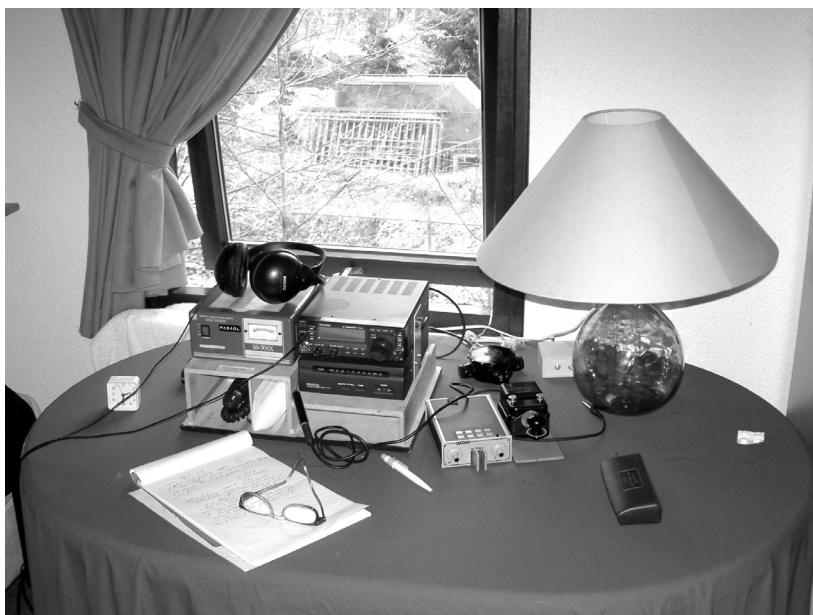
Maar goed, na het avond-eten was er toch even tijd om mijn spulletjes uit te proberen. En ja hoor, na me voorzichtig aangemeld te hebben op 3551, kreeg ik onmiddellijk response van Gerard, PA3AAE in Melissant. Die meldde een signaalrapport van 599+20dB. Dat was niet gek om mee te beginnen. Nog even aan de medebewoners gevraagd of er geen storing op de tv of radio te horen was, en toen dat negatief was, ben ik verder gegaan met het QSO. Later op de avond heb ik nog een CW maatje, PA3GQF in Spijkenisse gewerkt, zodat mijn dag weer goed was. De volgende ochtend een aantal QSO's gemaakt met Duitse stations en een Fransman. Allemaal op 80 en 40 meter. Omdat ik thuis niet, of nauwelijks op die banden kan uitkomen, ging daar mijn voorkeur naar uit. s'Avonds, op 3551 kreeg ik zelfs een pile-up. Eerst PA3CWG uit Hellendoorn, toen PA3DHR uit Spijkenisse en PA3AAE.

Zondagochtend heb ik me ingemeld bij de Marac-ronde, wat uitstekend ging. Kon alle stations horen en dat is voor mij een bijzonderheid.

Ondanks de beperkte tijd die ik aan de hobby kon besteden, heb ik me toch uitstekend vermaakt.

Op de foto's ziet u de shack in de slaapkamer. Bij gebrek aan een ruime tafel heb ik de tuintafel er maar neer gezet.

Verder ziet u de antenne in opgerolde toestand zoals die achter in de kofferbak van de auto ligt. Zoals u ziet is er geen dure antenne nodig om leuk de hobby te

kunnen bedrijven. Als verticale antenne gebruik ik een oude militaire jeep antenne waar een spoel ergens tussen gebouwd is. Met wat radialen op de grond werkt het ook prima. Natuurlijk moet u niet verwachten er dx mee te kunnen werken, maar om met vrienden thuis contact te maken, voldoet het uitstekend. Als u nog gaat, prettige vakantie.

Vakantie shack in kast

Rhythm and Morse

Een hele compositie in CW

Moderne componisten maken vaker gebruik van Morse in hun composities dan men zou denken. Vladimir Ussachevski, een Amerikaanse componist van experimentele elektronische muziek, gebruikte Morse signalen voor zijn compositie: “Wireless Fantasie”

Vladimir Ussachevski kreeg van de president van Broadcast Music het verzoek om een elektronisch werk te maken, dat gebaseerd zou zijn op CW signalen. Vladimir maakte in Trenton, New Jersey kennis met Ed G. Raser en zijn W2ZI Historical Wireless Museum. Daar namen ze geluiden op, die zelden te horen zijn. Het waren de geluiden van CW signalen, geproduceerd door oude vonkgeneratoren. Andere signalen die in het stuk te horen zijn, komen uit de meer moderne commerciële kortegolfuitzendingen. Ook verwerkte Vladimir een elektronisch tot kortegolfuitzending bewerkt deel uit Wagner’s Parsival in het stuk. Dit deed hij, omdat hem was verteld dat de uitvinder en radiopionier Lee De Forest het stuk had gebruikt in de allereerste radio-uitzending ter wereld.

Het stuk begint met enkele keren “QST” en eindigt met “AR GN,” waarbij gebruik is gemaakt van het geluid van de vonkzender. Het stuk is samengesteld uit langzame en snelle Morsetekens. De geluiden van een A1B telex en de oude vonkzender begeleiden het stuk. De naam van Lee De Forest is enkele keren te horen in een korte passage uit Parsival.

Bron: The Colombia-Princeton Electronic Music Centre archives
www.qsl.net/dk5ke

Sleutelklik

In februari van dit jaar deed ik mee aan de AGCW 80 meter handsleutel party. In deze contest mag er alleen gebruik gemaakt worden van een handsleutel, dus geen bugs, elbugs of wat voor bugs dan ook.

Het is een leuke contest en het is zeker de moeite waard om er eens aan mee te doen, het houdt je pols ook nog een beetje soepel.....

Het is naar mijn mening ook een vriendelijke contest, want je moet het volgende uitwisselen: RST, volgnummer, klasse, naam en leeftijd.

Je komt dus iets meer te weten over je tegenstation dan gebruikelijk in een contest.

Tijdens die contest overkwam me het volgende. Na het verstrekken van mijn gegevens aan het tegenstation, kreeg ik regelmatig de vraag: “pse ur name?”

Wat was het geval. Mijn voornaam is “Age,” een Friese naam die voor een Engelsman helemaal niet klinkt als een naam, maar verstaan wordt als het Engelse woord “age,” en wordt begrepen als “leeftijd.”

Als ik dus in de contest seinde: “599 / 007 / SO / AGE / 60” dacht menigeen dat ik mijn naam vergeten was.....

73, Age PAØXAW

Technisch geleuter

Beveiliging voor de FT 817 van Yaesu

Door: Wim DJØPM

De FT 817 is tegenwoordig wel het meest verkochte toestel bij Yaesu en is in het bijzonder ook uitgerust met een uitstekende ontvanger voor de kortegolf. Deze transceiver schijnt een tijdperk in te luiden voor steeds kleiner wordende toestellen zoals de FT 847 en 897. Nu komt er alweer een nieuwe FT 857 en het lijkt alsof Kenwood intussen in slaap is gevallen en niet neer wil meedoen op de markt voor amateurs.

De schrijver van dit artikel heeft zelf een FT 817 en ofschoon ik liever met mijn homebuilt rig werk vanwege diens QSK zonder enig relais, kijk ik toch wel graag naar die kleine snuiter op mijn seintafel.

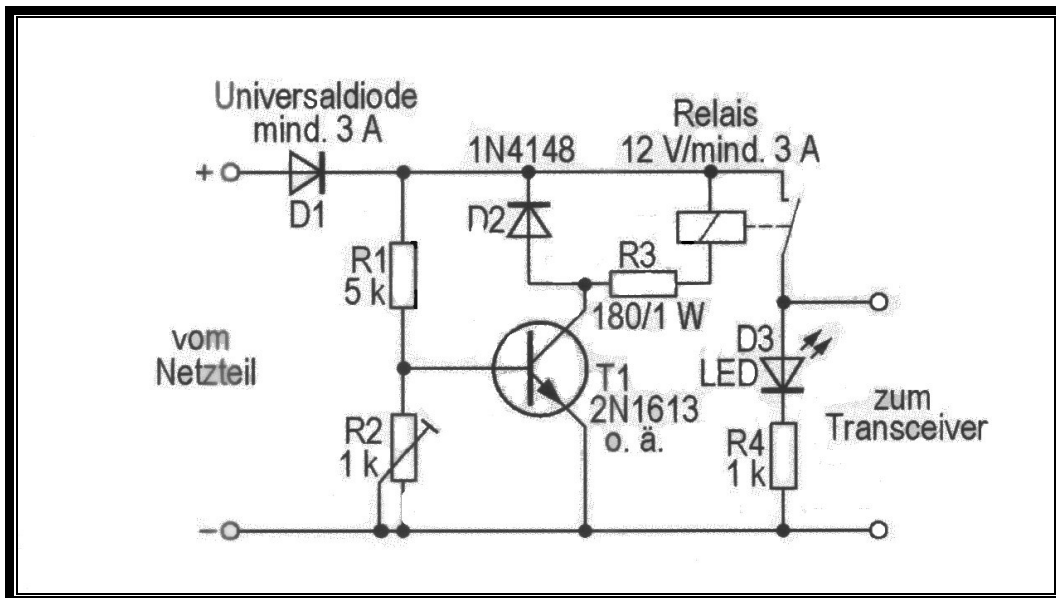
Bij mij heeft deze transceiver een opstelbeugeltje gekregen en kleine voetjes, zodat hij eruit ziet als een kleine desktop rig. Intussen kan je er veel voor bijkopen, zoals een tasje, een eindtrap voor honderd Watt en een antennespriet voor draagbaar en mobiel gebruik.

Nu las ik een artikeltje van DH3FR in het maandblad voor Duitse amateurs en deze OM heeft iets ontdekt, wat toch helemaal niet zo mooi is. In het schema van de FT 817 is de aansturing van de eindtrap ook dan nog verbonden met de voeding als de zendontvanger elektrisch met de blauwe knop reeds werd uitgeschakeld! Moderne voedingen hebben een ontlaadweerstand waarover de condensator langzaam gaat ontladen, waarbij de spanning langzaam zakt tot op 8 1/2 Volt en minder. De stroom is echter dan zo groot, dat het werkpunt van de aansturing van de eindtrap verschuift. Dit is niet goed voor de transistoren, zij kunnen hierdoor kapot gaan! Dit staat natuurlijk niet in de gebruiksaanwijzing en nu heeft OM DH3FR de volgende schakeling gebouwd en getest.

Diode 1 is tenminste voor 3 Ampère geschikt en dient om verkeerd aansluiten te voorkomen.

11 en 12 zijn basisspanningdelers voor de transistor T1 en type 2N1613. Met R2 kan de spanning die het relais laat afvallen worden ingesteld. T1 (2N1613 of andere) schakelt het relais.

R3 vermindert het vermogen over het relais en vermijdt zo onnodige verwarming terwijl led 3 tenslotte het bedrijf aantoont.

Eén en ander kunt U afregelen met een multimeter aan een regelbare netvoeding. Eerst wordt de voeding tot op 11 Volt gereduceerd en aan R2 wordt gedraaid tot het relais afvalt. Stijgt nu de spanning weer, dan sluit het relais. Kort voor het onderbreken door het relais moet u dus tien Volt meten.

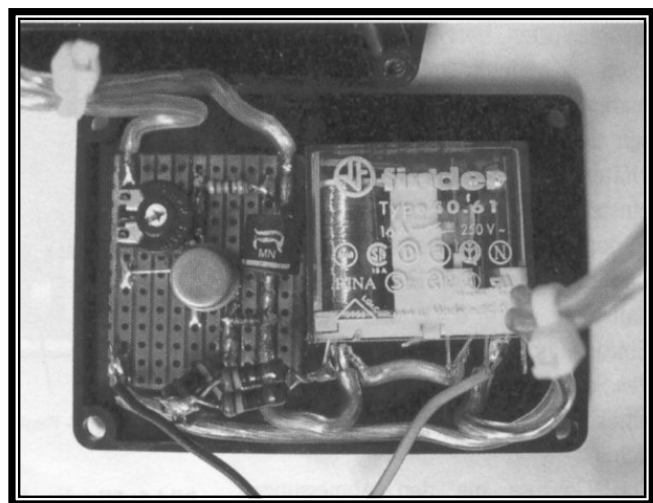
Over D1 valt ongeveer 0,7 Volt, bij een spanning van 11 Volt blijft dus 10,3 Volt over.

Zodra ik mijn FT 817 door druk op de knop PWR uitschakel, trek ik meteen de plus van de voeding aan de stekker eruit! Het duurt toch nog enige tijd tot de spanning onder tien Volt daalt!

Foto en schema vond ik in de CQ-DL van de Duitse Amateur Radio Club.

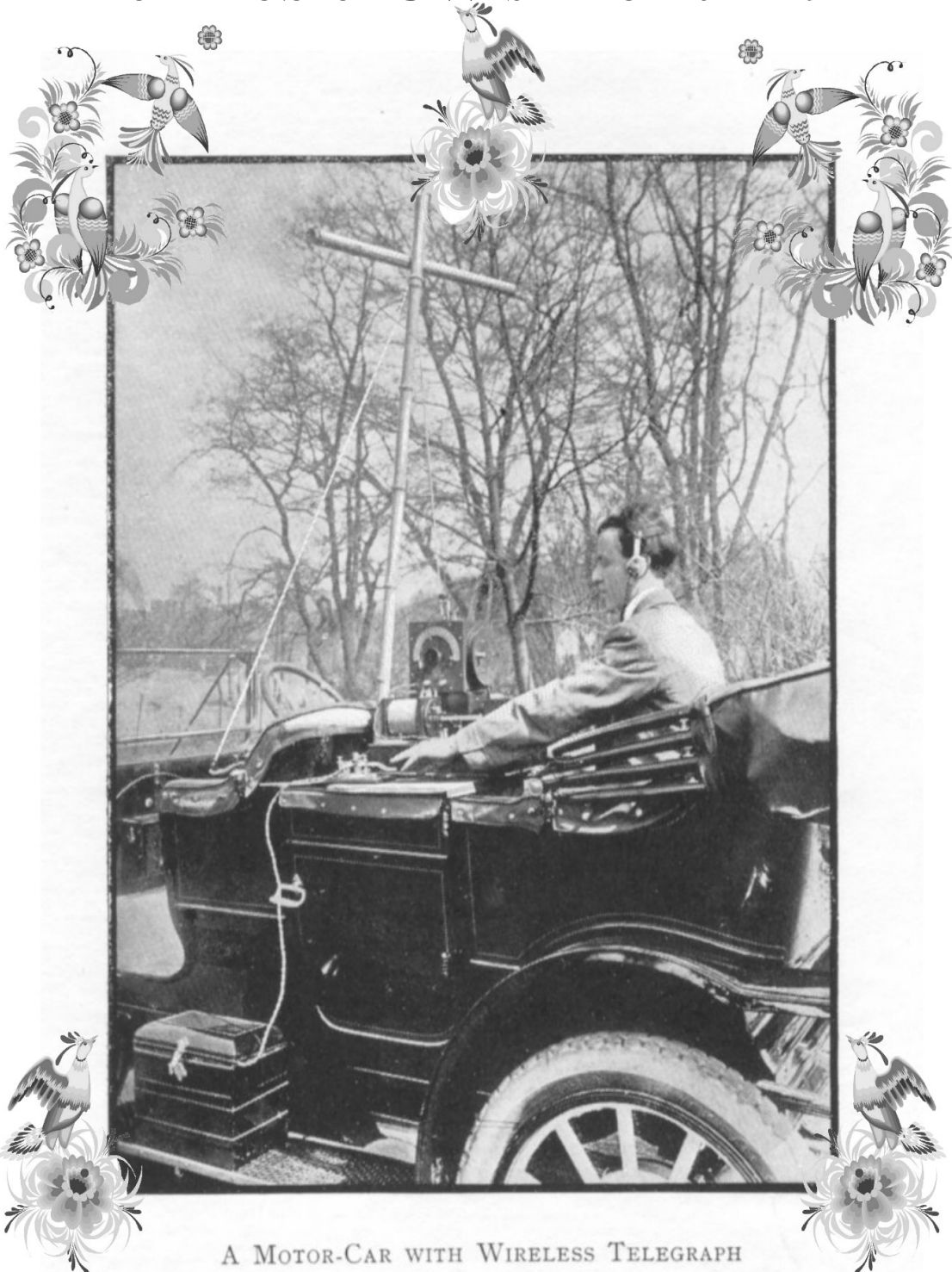
Onderdelenlijst

- D1 = diode voor tenminste 3 A
- D2 = 1N4148
- R1 = 5 K Ω
- R2 = 1 K Ω instelpot
- R3 = 180 Ω , 1 Watt
- R4 = K Ω
- T1 = NPN 2N1613 (bijv.)
- Relais 12 Volt, 5 A.

overigens: YAESU wordt in het Japans uitgesproken als: "jajsoe." Tot een volgend artikelje met een beetje techniek van Wim DJØPM

Een mobiel CW station uit 1911

A MOTOR-CAR WITH WIRELESS TELEGRAPH

It has become quite a fashion in America to have motor-cars fitted up for wireless telegraphy. That the electrons play an important part in telegraphing through space is explained fully in Chapter X.

In 1911 was het heel erg modieus om een automobiel uit te rusten als mobiel CW station.....In 2004 zijn ze er, hoewel schaars, nog steeds.

Bron: "The Autobiography of an Electron" by Charles R. Gibson, 1911

CW voor altijd

Door: Jim Hatherley WAITBY.

Soms komt men er achter, denkend aan het verleden,
Dat dingen verdwenen en iets anders bleef tot op heden.

Het is 't oude Morse, denk ik terstond,
Dat alle stormen dapper doorstond

Praten met één vinger is zeker kunst
Zo alles vertellen is een ware gunst
Slechte condities? Signalen komen door
Dat komt bij phone toch echt niet voor

De punten en strepen komen door het geschetter
Van locale ruis tot bliksem geknetter
Het gevoelige oor van de ontvanger
Neemt alle tekens, voor korte tijd of langer

Hij weet dat hij iets unieks presteert
Bij slechte condities een wonder creëert
Het bericht bevestigen dat uit de ether werd geplukt
Daarop reageert elke koperklopper zeer verrukt

Ze zeggen: "CW ers, 't is een uitstervend ras."
Maar wanhoop niet, CW komt altijd van pas
Wanneer condities te ruw zijn voor het automatische spul
Dan waardeert men de sleutelaar, da's geen flauwekul

CW sterft uit? Geloof het maar niet
Deze mode heeft nog een lang leven in het verschiet
Nodig is om niet te vergeten
De jongelui van Morse te laten weten

Zodat zij de fakkel dragen als wij verdwijnen
En zij CW muziek in de ether laten verschijnen
Wanneer wij met SK het sleutelen staken
Gaan zij door met CW onsterfelijk te maken.

A	● ■■	1	● ■■■■■■ ■■■■
B	■■■ ●●	2	●● ■■■■ ■■■■
C	■■■ ● ■■■●	3	●●● ■■■■ ■■■■
D	■■■ ●●	4	●●●● ■■■■
E	●	5	●●●●●
F	●● ■■■■ ●	6	■■■ ●●●●●
G	■■■ ■■■■ ●	7	■■■ ■■■■ ●●●
H	●●●●	8	■■■ ■■■■ ■■■■ ●●
I	●●	9	■■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■ ●
J	● ■■■■ ■■■■ ■■■■	0	■■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■
K	■■■ ● ■■■■	.	● ■■■■ ● ■■■■ ● ■■■■
L	● ■■■■ ●●	,	■■■ ■■■■ ●● ■■■■ ■■■■
M	■■■ ■■■■	:	■■■ ■■■■ ■■■■ ●●●
N	■■■ ●	/	■■■ ●●● ■■■■ ●
O	■■■ ■■■■ ■■■■	?	●●● ■■■■ ■■■■ ●●
P	● ■■■■ ■■■■ ●	“	● ■■■■ ●●● ■■■■ ●
Q	■■■ ■■■■ ● ■■■■	‘	● ■■■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■ ●
R	● ■■■■ ●	(■■■ ● ■■■■ ■■■■ ●
S	●●●)	■■■ ● ■■■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■
T	■■■	=	■■■ ●●● ● ■■■■
U	●● ■■■■	-	■■■ ●●●●● ■■■■
V	●●● ■■■■	@	● ■■■■ ■■■■ ●●● ●
W	● ■■■■ ■■■■		
X	■■■ ●● ■■■■		
Y	■■■ ● ■■■■ ■■■■ ■■■■		
Z	■■■ ■■■■ ●●		